

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Janika Lang
LAPSEHOIDJATE JA LAPSEVANEMATE HINNANGUD LAPSEHOIULE KUI
ARENDAVALE KESKKONNALE

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Inger Kraav, emeriitdotsent

Tartu 2017

LAPSEHOIDJATE JA LAPSEVANEMATE HINNANGUD LAPSEHOIULE KUI ARENDAVALE KESKKONNALE

Resümee

Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada, mille poolest erinevad ning sarnanevad lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud lapsehoiule kui arendavale keskkonnale. Kuigi esmatähtsaks peetakse kodust kasvukeskkonda, on lasteasutusel oluline roll lapse arendamisel (Õun, 2005). Seoses lapsehoidude tekkimisega Eestis viimasel aastakümnel on paljudele lastele kodujärgseks kasvukeskkonnaks lapsehoid, mis ei anna lapsele alusharidust, kuid on kohustatud laste vajadustest ja eripärast lähtudes tagama turvalise ja arendava keskkonna (Kärner et al., 2016).

Eesmärgi saavutamiseks koostati ankeedid lapsehoidjatele ja lapsevanematele. Uurimus, milles osales 30 lapsehoidjat ja 34 lapsevanemat, viidi läbi ühes Tartu maakonna ja ühes Tartu linna munitsipaallapsehoiuis.

Uurimustöö tulemusel selgus, et lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud arendavale keskkonnale on küllaltki sarnased. Lapsehoidjad ja lapsevanemad peavad oluliseks nii sotsiaal-emotsionaalset arengut soodustavat keskkonda, iseseisvuse arendamist, lapse vaba mängu olemasolu kui ka lapse õpetamist lapsehoiuis. Statistiliselt olulised erinevused ilmnisid hinnangutes eneseteenindusoskuste arendamisele. Lapsehoidjad hindasid mõnevõrra kõrgemalt nii mänguasjade koristamise, tassist joomise, käte pesemise kui ka õige lusika- ja kahvlihoiu oskuse arendamist. Lapsevanemad hindasid lapsehoidjatest olulisemaks lapse vabalt jooksmist, ronimist ja turnimist ruumisiseselt ning organiseeritud liikumismängude mängimist õues.

Märksõnad: lapsehoid, lapsehoidja, arendav kasvukeskkond, lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud

CHILDMINDERS' AND PARENTS' ASSESSMENTS TO CHILDCARE AS A DEVELOPING ENVIRONMENT

Abstract

The aim of the current thesis was to determine the similarities and differences between childminders' and parents' assessments towards childcare as a developing environment. While the environment at home is considered paramount, childcare institution carry an

important role when it comes to supporting child development (Õun, 2005). Due to the establishment childcare service in Estonia during the last decade, for many children childcare centre is the first out-of-home environment, that does not provide primary education but is obligated to assure a safe and development-supporting environment according to child's needs and characteristics (Kärner et al 2016).

For this purpose, questionnaires for childminders and parents were compiled. 30 childminders and 34 parents answered to the questionnaires. The study was carried out in two municipal childcare centres, one in Tartu county and one in Tartu city.

As a result of this study it was found that the childminders' and parents' assessments about the developing environment are relatively similar. Childminders and parents consider a socio-emotional development encouraging environment, developing independence and child's free play, as well as teaching at the childcare centre to be important. Statistically significant differences were seen in evaluations related to self-service skills. Childminders valued more highly development of skills related to picking up toys, drinking from a cup, washing hands, but also to correct spoon and fork grasp. Parents on the other hand valued more highly child running and climbing freely in inside conditions, and organized active play in outside conditions, compared to childminders.

Keywords: childcare, childminder, developing environment, childminders' and parents' assessments

Sisukord

Resümees	2
Abstract	2
Sissejuhatus	5
Lapsehoiu mõiste	6
Kasvukeskkonna mõju lapse arengule	7
Arendav kasvukeskkond	12
Uurimuse eesmärk ja hüpoteesid	15
Metoodika	16
Valim	16
Mõõtevahend	17
Protseduur	18
Tulemused	18
Arutelu	27
Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus	33
Tänuõnad	33
Autorsuse kinnitus	33
Kasutatud kirjandus	35
Lisad	42

Sissejuhatus

Eestis on tekkinud lisaks munitsipaal- ja eralasteaedadele alternatiivse hoiuvormina lapsehoid. Sotsiaalhoolekande seaduses (2015), mis reguleerib lapsehoiuteenust, ei ole eristatud erinevaid lapsehoiuliike. Tüüpilised hoiuvormid on individuaalhoid, perepäevahoid, rühmapäevahoid (Kraav, 2017). Võimalus panna laps hoidu annab naistele võimaluse edendada oma karjääri, seda ei taheta aga teha lapse arvelt – vanemad on huvitatud lapse heaolust ja arenguvõimalustest hoiukohas (Kraav, 2007).

Lapsehoid on oma olemuselt lapse hooldamise ja hoidmise funktsiooni kandev asutus või individuaalhoid, selle jaoks ei ole loodud õppekava, mille alusel lapsi õpetada, puudub ka kohustus koostada arengukava ja tegevuskava (Kraav, 2017). Kuigi lapsehoidja kutsestandard reglementeerib ühe kutsekompetentsina eakohaste päevategevuste planeerimise ja läbiviimise, on tegevuste kontroll ja hindamine jäetud tegijate endi otsustada ja vastutada. Lapsehoid ei anna lapsele alusharidust, kuid on kohustatud tagama lapsele turvalise ja arendava keskkonna, toetama lapse arengut lähtudes lapse vajadustest ja individuaalsusest (Kärner et al., 2016). Hoiukeskkonna kvaliteedi ja lapse arengu seoste alased uurimused kinnitavad, et hoidja poolt loodud kasvukeskkond mõjutab lapse arengutulemusi (Côté et al., 2013; Thomason & La Paro, 2013).

Sarnaselt Eestis valitsevale olukorrale on Ameerika Ühendriikides päevakorrale kerkinud küsimus lapsehoidjate rollist varase õppimise ja hoiu süsteemis (Lanigan, 2011; Shpancer et al., 2008). Austraalias on uuritud perepäevahoidjate teadmisi laste emotsionaalse ja sotsiaalse heaolu edendamisel (Davis et al., 2013). Läbi on viidud mitmeid kvalitatiiivseid uurimusi selgitamaks välja lapsehoidjate hinnanguid oma tööle (Phillips & Morse, 2011; Freeman & Shernavaz, 2007). Ceglowski (2004) on selgitanud välja, kuidas mõistavad erinevad huvigrupid lapsehoiu kvaliteeti. Mitmeid uurimusi on teinud Kreeka päevahoiu uurija Rentzou, selgitamaks välja nii lapsehoidjate (2011) kui ka lapsevanemate hinnanguid (2013) sealse hoiusüsteemi kvaliteedile.

Eestis on uuritud nii lapsevanemate ootusi alternatiivsete hoiuteenuste suhtes (Peegel & Solman, 2005; Kraav, 2007) kui ka lapsevanemate rahulolu perepäevahoiuga (Metusala, 2013). Luug (2011) on oma töös uurinud lapsehoiuteenuse kvaliteedinäitajate olulisust teenuse kasutajate ja teenuse pakkujate hinnangul. Kungla (2014) on uurinud koolieelse rühma kasvukeskkonna olulisi aspekte lapsevanemate ja õpetajate hinnangute alusel. Käesoleva töö autorile teadaolevalt pole Eestis veel uuritud võrdlevalt lapsevanemate ja lapsehoidjate hinnanguid lapsehoiule kui arendavale keskkonnale.

Teema valik on ajendatud uurija isiklikest tähelepanekutest, et lapsehoidjate ja lapsevanemate arusaamad hoiutegevusest rääkides võivad olla erinevad. Töö eesmärk on välja selgitada, mille poolest erinevad ning sarnanevad lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud lapsehoiule kui arendavale keskkonnale.

Lapsehoiu mõiste

Hariduse ja kasvatuse sõnaraamatu (Erelt et al., 2014) järgi tähendab lapsehoid „lapse hooldamist ja arendamist lapsevanema ajutisel äraolekul“ (lk 249). Lapsehoiuteenust reguleerib Sotsiaalhoolekande seadus (2015). Lapsehoiuteenuse osutajaks on „isik või asutus, kellel on tegevusluba lapsehoiuteenuse osutamiseks“ (Erelt et al., 2014, lk 250). Seaduse järgi võib lapsehoidjaks olla isik, kes omab kutsetunnistust või on omandanud kesk- või kutsehariduse ning kellel on töökogemus lastega ja sobivad isikuomadused (Sotsiaalhoolekande seadus, 2015).

Koolieelse lasteasutuse seaduse (1999) kohaselt peab kohalik omavalitsus võimaldama lapsevanema soovil 1,5-7-aastasele lapsele lasteaiakoha, kuid 1,5-3-aastase lapse lasteaiakoha võib lapsevanema nõusolekul asendada lapsehoiuteenusega. Mitmetes Eesti linnades ja valdades on tekkinud lapsehoiud, mis kuuluvad omavalitsustele (nt Tartu linn, Tartu vald). Munitsipaallapsehoid on enamasti koolieelse lasteasutuse juurde loodud lapsehoid, mille järelevalve ja kvaliteedi eest vastutavad lasteaedade direktorid ja mida omavalitsused rahastavad võrdsetel alustel koolieelsete lasteasutustega. Lastega tegelevad lapsehoidjad, kelle põhiülesandeks on laste eneseteenindamise ja mänguuskuste kujundamine (Lapsehoiuteenuse kirjeldus, s.a). Samuti teevad omavalitsused koostööd eralapsehoidudega. Lapsevanemad saavad valida hoidude vahel, kellega omavalitsustel on sõlmitud leping. Hoiu rahastamine toimub võrdväärselt koolieelsete lasteasutustega (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Mõisteid *lapsehoidja*, *hoidja* ja *kutsetunnistusega lapsehoidja* kasutatakse käesolevas töös sünonüümidenä.

Töö autori poolt tõlgitud artiklites on koolieelses eas lastele antavate teadmiste õpetamisel kasutatud erinevaid mõisteid: *lapse õpetamine*, *akadeemilised teadmised*, *akadeemilised oskused*. Hariduse ja kasvatuse sõnaraamatu (Erelt et al., 2014) järgi on *akadeemilisus* „seotus akadeemia kui teadusasutuse või kõrgkooliga“ (lk 31). Käesolevas töös kasutatakse mõisteid *lapse õpetamine*, *akadeemilised teadmised*, *akadeemilised oskused* sünonüümidenä kui koolieelses eas arendatavaid kognitiivseid teadmisi.

Kasvukeskkonna mõju lapse arengule

Bronfenbrenneri (1979) ökoloogilise teooria kohaselt on lapse areng mõjutatud nii kodu-, lasteaia-, koolikeskkonnast kui ka lapsevanemate töökeskkonnast ning ühiskonnas toimuvatest muudatustest laiemalt. Lapse esimeseks kasvukeskkonnaks on kodu. Suuremaks kasvades hakkab laps käima lasteaias või –hoius, hiljem koolis. Tema kasvukeskkond mitmekesistub ning muutub laiemaks, kuid ühiskonnas toimuvad muudatused jõuavad lapseni kodu ja lasteasutuse kaudu. Koolieelses eas laps on kõige enam mõjutatud teda ümbritsevatest inimestest (Bronfenbrenner, 1979, viidatud Nugin, 2007 j).

Seoses lapsehoidude tekkimisega viimastel aastatel on paljudele lastele kodujärgseks kasvukeskkonnaks lapsehoid. Euroopa Komisjoni alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistik (2014) näeb ette tegurid, mis aitavad koolieelsetes lasteasutustes ja lapsehoidudes tagada kvaliteetse kasvukeskkonna. Need tegurid kattuvad Soome kasvatusteadlase E. Hujala raamatus „Uuenev alusharidus“ (2004) esitatud alushariduse kvaliteedi hindamise mudeliga. Käesolevas töös lähtutakse kasvukeskkonna mõju käsitlemisel lapse arengule E. Hujala loodud alushariduse kvaliteedi hindamise mudelist. Mudeli kvaliteedinäitajad on üksteisest sõltuvad. Raamnõuetena on E. Hujala välja toonud rühma suuruse, inimsuhete püsivuse ja hoiu füüsilise keskkonna. Need kolm tegurit mõjutavad lapse põhihoitu, täiskasvanu ja lapse vahelist suhtlemist, laste omavahelist suhtlemist, lapsest lähtuvate tegevuste kavandamist ning hindamist. Personali omavaheline koostöö, sujuv koostöö lapsevanematega, personali koolitus ja professionaalne areng ning tõhus juhtimine mõjutavad protsessi tegureid. Kvaliteetne protsess suunab positiivselt lapse kogemusi, kasvamist ja õppimist ning mõjutab positiivselt ühiskonda tervikuna (Hujala, 2004).

Mitmete uurimuste kohaselt mõistavad aga hoidjad ja lapsevanemad hoiu kvaliteeti erinevalt. Minnesotas läbiviidud uurimuses selgitati välja, kuidas mõistavad erinevad huvigrupid kvaliteetset hoiukeskkonda. Leiti, et nii lapsevanemad kui hoidjad hindasid ühtviisi kvaliteetseks struktureeritud keskkonda, ruumi sisustust, hoidja ja lapsevanema vahelist koostööd, lapse turvalisust ning lapse õpetamist. Hoidjad pidasid lapsevanematest olulisemaks püsivat hoidjat ja hoidja professionaalsust. Grupi suurust ja lapse täiskasvanu suhtarvu märkisid oluliseks vähesed lapsevanemad ja hoidjad (Ceglowski, 2004).

Kreeka päevahoiu uurija Rentzou (2013) eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid aspekte peavad lapsevanemad koolieelses eas oluliseks. Tulemused näitasid, et sõltumata lapse vanusest hindasid lapsevanemad oluliseks keskkonda, mis pakub turvalist kiindumussuhet hoidjaga. Vanemad rõhutasid eelkõige laste heaolu hoius, oluliseks hinnati individuaalset

hooldust, lapse ärakuulamist ja temaga rääkimist. Laste õpetamist ei peetud vajalikuks. Vähem tähtsustati pedagoogilise töö olulisust ja hoidjate koostööd vanematega.

Täiskasvanu ja laste suhtarv rühmas. Laste arv rühmas mõjutab laste heaolu ja arengut igas vanuses. Enim on hoiu kvaliteet mõjutatud laste arvust rühmas alla kolmeaastaste laste puhul. Päevahoid tuleb korraldada viisil, mis soodustab lapse arenguülesannete täitmist (Keltikangas-Järvinen, 2013). Lapse vanuseliste iseärasustega arvestamiseks peab lapse-täiskasvanu suhtarv rühmas olema piisav, et hoidja suudaks võrdselt jagada oma tähelepanu laste vahel ning olla osavõtlikum nende vajaduste suhtes. Optimaalseks laste arvuks rühmas peetakse viis last ühe täiskasvanu kohta (Bigras, et al., 2010; Gunnar, Kryzer, Philips, & Van Ryzin, 2010; Wasik, 2008).

Hoius veedetud täispikad päevad võivad loodetud kasu asemel olla negatiivse mõjuga ning keskkond võib osutada lapse arengut pärssivaks (Keltikangas-Järvinen, 2013; Kraav, 2006; O'Hara, 2010). Suur laste arv rühmas ja pedagoogide ning kaaslaste pidev vahetumine suurendavad lapse agressiivsuse määra. Uurimused on näidanud, et liiga varakult alanud hoiukogemusega lapsed on agressiivsemad kui hilisema hoiukogemusega või perepõhises hoius käinud lapsed (Abner, Gordon, Kaestren, & Korenman, 2013; Keltikangas-Järvinen, 2013).

Mida väiksem on laps, seda enam vajab ta individuaalset tähelepanu. Et laps saaks hoidjaga usaldussuhteid sõlmida, peaks hoidja suutma reageerida iga lapse signaalile ja individuaalsetele emotsioonidele. Sama kehtib ka sotsiaalsete oskuste omandamisel, mida laps õpib kasvatus ja kogemuste kaudu. Kui korraga esineb probleeme paljude lastega, ei suuda kasvataja samaaegselt reageerida ning aidata lahenduste leidmisel (Keltikangas-Järvinen, 2013, Kraav, 2007; Niikko & Havu-Nuutinen, 2009).

Kreeka päevahoiu uurijad Rentzou ja Sakellariou (2011) on täheldanud, et suurema laste arvuga rühmades hakkavad hoidjad jagama rohkem suulisi juhendeid ja korraldusi. Uurijad arvavad, et liiga palju nõudeid on väikelapsele kahjulik. Samuti on nad osutanud tähelepanu asjaolule, et suures rühmas eeldatakse lastelt võimalikult sarnast käitumist, ei jätku aega laste vajaduste väljaselgitamiseks ning individuaalseks suhtlemiseks. Väiksem laste arv aitab kaasa laste individuaalsele hooldusele ja nende sotsiaal-emotsionaalsele arengule (Rentzou & Sakellariou, 2011). 1994 a. viidi Eestis läbi uurimus, mille põhieesmärgiks oli uurida Downi tõvega laste keelelist arengut kommunikatsioonikeskkonna parandamise tagajärjel. Lapsi õpetati spetsiaalse metoodika alusel, toimusid muudatused kogu lapsi ümbritsevas keskkonnas. Tähtsaimaks neist peeti grupiviisilise õpetamise asendamist individuaalse

õpetamisega, mille tulemusena tekkisid täiskasvanute ja laste vahel lähedased suhted. Leiti, et see kõik aitas kaasa Downi tõvega laste üldisele arengule (Kõiv, 1994).

Mitmed uurimused (Gunnar et al, 2010, Watamura, Donzella, Alwin, & Gunnar, 2010) on näidanud, et päevahoid võib tekitada väikelastes stressi. Stressist tingitud kõrge kortisoolitase võib kahjustada lapse aju. On kindlaks tehtud, et koduste väikelaste stressitase jäi ööpäeva jooksul normaalsesse rütmi. Päevahoius veedetud päevadel seevastu ilmnes stressireaktsioon (Gunnar et al., 2010). Kortisoolitaseme tõus on seotud ka sotsiaalse suhtlemise, lapse temperamendiga ja hoiukvaliteedi teguritega. On teadmata, millist kahju võib põhjustada pikaajaline stress lapse arengule. Seetõttu on oluline parandada hoiu kvaliteeti ja vähendada laste arvu rühmas (Watamura et al., 2010).

Stressist tingitud kortisoolitaseme tõus nõrgendab organismi immuunsüsteemi ning halvenenud kaitsevõime suurendab viirushaigustesse haigestumist (Watamura et al., 2010). Stressitase mõjutab väikelapse õppimist, mälu, kontrolli käitumise ja emotsioonide üle. Suures rühmas tekib suurem lärm ja müra. Müra häirib lapse keskendumisvõimet, mis omakorda tingib valikulise tähelepanu kujunemist. Müra vähendab ka õpimotivatsiooni (Keltikangas-Järvinen, 2013).

Wasik (2008) on mitmetele teadusuuringutele tuginedes kirjeldanud, millist kasu toob väikestes rühmades tegutsemine nii lastele kui õpetajatele. Kokkuvõtlikult leiab ta, et väikestel lastel on väikeses grupis rohkem võimalusi õppimiseks. Lapsega tegelev inimene saab kohandada juhendamist vastavalt iga lapse tagasisidele, mida laps vajab positiivse enesehinnangu kujunemiseks. Samuti saab hoidja või õpetaja paremini jälgida, kuidas laps tegutseb ülesande lahendamisel ja kuidas lapsed omavahel suhtlevad. Väikeses rühmas on lapsel paremad võimalused kõne arenguks ning suulistest korraldustest arusaamiseks (Wasik, 2008).

Inimsuhete püsivus. Bowlby (1969, viidatud Smith, Cowie, & Blades, 2008 j) seotusteooria kohaselt suudavad lapsed ema kui kiindumusobjekti äraolekut mõista alates kolmandast eluaastast. Kolme esimese eluaasta jooksul luuakse alus eneseusaldusele, koostööoskustele, stressitalumisvõimele, kaasinimestega läbisaamisoskustele. Turvaline kiindumussuhe loob aluse inimese enesekindlusele ja inimestevahelistele suhetele ka täiskasvanuna. Laps on võimeline kiinduma peale ema ka teistesse inimestesse, kes lapsega tegeledes on piisavalt sensitiivsed ning reageerivad tema vajadustele. Turvaline kiindumussuhe ema, hoidja või lasteaiaõpetajaga toimib lapse jaoks kui mudel, kuidas inimesed üksteisesse suhtuvad ja läbi saavad. Usalduslik suhe mudelisikuga on lapse emotsionaalse arengu seisukohalt eriti tähtis

just sõimeealiste puhul. Pidev kiindumusojeki vahetumine võib lapses tekitada hirmu ning hilisemas eas suurendada agressiivset käitumist (Keltikangas-Järvinen, 2013; Smith et al., 2008).

Lähedased suhted kasvatajaga soodustavad nii lapse sotsiaalset, emotsionaalset, eetilist, esteetilist kui ka kognitiivset arengut. Mitmed uurijad on kindlaks teinud, et kiindumussuhe on seotud lapse sotsiaalse kompetentsusega: turvaliselt kiindunud lapsed kohanevad kiiremini võõras situatsioonis, samuti on neil kergem leida mängukaaslasi ning neil on paremad kognitiivsed, emotsionaalsed ja sotsiaalsed oskused (Lütkenhaus, Grossmann, & Grossmann, 1985; Veríssimo, Santos, Fernandes, Shin, & Vaughn, 2014). On teada ka, et lapsea kiindumussuhte tüüp on seotud inimese sotsiaal-emotsionaalse käitumisega kogu edaspidise elu jooksul. Kiindumus lapseas mõjutab noorukiea iseseisvumist, koostööoskusi ja probleemide lahendamise oskusi. Ebakindel kiindumus võib põhjustada agressiivset käitumist (Becker-Stoll, Fremmer-Bombik, Wartner, Zimmermann, & Grossmann, 2008; Zimmermann, Maier, Winter, & Grossmann, 2001).

Paljud emad viivad tänapäeval oma lapsi hoidudesse juba imikuealisena, sest lähivad ise tööle. Lapse heaolu ja arengut arvestades on oluline, et hoidjad suudaksid neile pakkuda turvalist emotsionaalset lähedust. Singapuris läbiviidud kvalitatiivses uurimuses (Ebbeck, Phoon, Tan-Chong, Tan, & Goh, 2015), mille eesmärgiks oli välja selgitada, millised on sealse hoiusüsteemi peamised väljakutsed, leiti, et probleemiks hoidudes on vahelduv tööjõud, mistõttu lapsed ei suuda luua kiindumussuhteid. Uurijad märkisid, et tööjõu püsivus ja koolitamine on olulisemad faktorid, mis aitavad tagada lapse emotsionaalse heaolu hoius (Ebbeck et al., 2015).

Täiskasvanu ja lapse vaheline suhtlemine. Sheridan (2009) peab pedagoogilises töös kõige olulisemaks õpetaja ja lapse vahelist koosmõju. Soome uurija Hännikäinen (2015) täheldas oma kvalitatiivses uurimuses, et hoidja loodud soe, toetav ja armastav õhkkond julgustas ka lapsi väljendama oma ustavust ja hellust. Uurimuse peamine eesmärk oli teada saada, kuidas toimivad sotsiaalsed suhted 1-3aastaste laste rühmas ning kuidas hoidjad tagavad lapse emotsionaalse heaolu. Hoidjad võtsid lapsi sülle alati, kui lapsed seda soovisid või vajasisid või kui see võimalik oli – nii hommikul kui rutiinsete päevategevuste ajal, nii planeeritud õppetegevuste käigus kui ka vaba mängu ajal. Kokkuvõttes leiti, et lapse ja täiskasvanu soe vastastikune suhtlemine loob suurepärase võimalused ka koos raamatute vaatamiseks, keele ja kõne arendamiseks, samuti matemaatiliste algteadmiste õpetamiseks lastelaulude ja riimide

abil. Samuti toimivad rühmas hästi nii laste omavahelised sotsiaalsed suhted kui ka laste ja õpetajatevahelised suhted (Hännikäinen, 2015).

Lapsed omandavad teadmisi ja sotsiaalseid oskusi paremini kui õpetaja suhtleb nendega emotsionaalselt toetaval viisil. Hoidja ja lapse vahelised suhted koolieelses eas mängivad suurt rolli kognitiivsete teadmiste omandamisel koolieas ning on oluliseks indikaatoriks kooliga kohanemisel (Burchinal et al., 2008; Mashburn et al., 2008; Sheridan, 2007, 2009). Negatiivne suhe hoidjaga ennustab käitumisprobleeme koolis (Pianta & Stuhlman, 2004), positiivne suhe mõjutab lapse kognitiivset arengut positiivselt (Côté, et al., 2013).

Mitmed uurijad (Domínguez, Vitiello, Maier, & Greenfield, 2010) leiavad, et õpetaja-õpilase läbisaamine sõltub õpetaja haridustasemest. Pramling Samuelsson ja Sheridan (2004) arvavad, et personali pädevus on üks olulisemaid faktoreid laseasutuse kvaliteedi tagamisel. Mashburn jt (2008) seevastu väidavad, et kvaliteet on mõjutatud pigem õpetaja positiivsest emotsionaalsest juhendamisest, kui tema haridustasemest. Õpetaja haridus üksinda ei taga lapse arengut toetavat keskkonda rühmas. Pikema tööstaaziga õpetajatel on rohkem kogemusi ning seetõttu paremad võimalused laste kognitiivseks arendamiseks ja parema keskkonna loomiseks rühmas (Thomason & La Paro, 2013).

Hoidja mõju lapse arengule on mõjutatud suhetest eakaaslastega. Eakaaslaste seltskond pakub lapsele teistsuguseid sotsiaalseid kogemusi ning oskusi kui suhtlemine täiskasvanutega. Edukate elukogemuste saamiseks vajab laps püsivaid suhteid omavanuste mängukaaslastega (Tropp & Saat, 2008). Ka üksteist hästi tundvate erivanuste laste kuulumine rühma soodustab lapse arengut. Suuremad saavad olla väiksematele eeskujuks ja abiks. Eeskujuks ja abiks olemise rõõm tõstab lapse enesehinnangut, mis on oluline isiksuse arengu seisukohalt (Keltikangas-Järvinen, 2013; Kraav, 2007).

Hoiu füüsiline keskkond. Arendava hoiukeskkonna loomisel ei saa alahinnata füüsilise keskkonna rolli lapse emotsionaalses, kognitiivses ja füüsilises arengus. Ruumi kujundamisel ja turvalisuse tagamisel asub keskmes laps ja tema vajadused (Berris & Miller, 2011). Lastekasutuses olevad ruumid ja mänguala õues peavad võimaldama nii loovat ja vaba tegutsemist ning aktiivset liikumist koos teistega kui ka individuaalset mängu ja üksiolemist. Mänguruum peab rahuldama iga lapse sotsiaalsed, emotsionaalsed ja hariduslikud vajadused, ning rikastama ja laiendama lapse mänguvajadusi (Doktorff, 2001; Kraav, 2007; Õun, 2005).

On leitud, et kvaliteetne füüsiline keskkond mõjutab positiivselt laste akadeemilisi oskusi (Mashburn, 2008). Mitmed autorid (Doktorff, 2001; Gayle-Evans, 2004; Õun, 2001) leiavad, et mänguruum ja mööbli paigutus peavad võimaldama nii individuaalset kui paarismängu,

tegutsemist suurtes ja väikestes gruppides. Mängu- ja tegevusvahendite kättesaadavus, laste kasvule vastav mööbel ning keskustel põhinev süsteem võimaldavad lastel loovalt ja iseseisvalt tegutseda (Doktoroff, 2001; Õun, 2001).

Koostöö lapsevanematega. Kvaliteetset päevahoidu iseloomustab töötajate ja lapsevanemate vaheline hea koostöö. Mitmed uurimused (Drugli & Undheim, 2012; Gunnar, et al., 2010; Hartas, 2012; Shpancer et al., 2008; Villeneuve et al., 2013) kinnitavad, et hoidja-lapsevanema suhted mõjutavad lapse hoiuma kvaliteeti.

Lapsevanematele on oluline teada, et nende lapsed veedavad hoius hästi aega. Nad soovivad võimalikult palju infot lapse päevast ja päeva jooksul toimunud. Lapsevanema ja hoidja vaheline usalduslik suhe ning igapäevane infovahetus mõjutavad lapse kohanemist päevahoiuga (Drugli & Undheim, 2012; Serpell & Mashburn, 2012). Igapäevane suhtlus annab hoidjatele ülevaate lapsevanemate kasvatustüüpidest ja ootustest lapse arengule ja käitumisviisidele. Lapsevanemate ja hoidjate vaheline infovahetus ning kokkulepped aitavad korrigeerida lapse käitumist, mis omakorda parandab tema akadeemilist võimekust. Koostöö lasteasutuse ja kodu vahel aitab edendada lapse sotsiaalseid oskusi (Hartas, 2012; Serpell & Mashburn, 2012). Professionaalne hoidja saab lapsevanemale abi pakkuda lapse arengu mõistmisel ja kasvatusküsimustes (Rentzou, 2011; Õun, 2001). Oluline on lapsevanemate kaasamine rühma tegevuste planeerimisse (Niikko & Havu-Nuutinen, 2009).

Arendav kasvukeskkond

E. Hujala peab arendavaks keskkonda, mis arvestab lapse individuaalsete vajaduste ja huviga. Sealjuures on oluline lapse aktiivsus ja motiveeritus ning tema otsene kaasamine kasvatusprotsessi. Arendavas keskkonnas saavad lapsed uusi teadmisi ja oskusi mängulisel teel. Keskkonda, kus keskendutakse lapse akadeemiliste oskuste saavutamisele ja last hinnatakse tema saavutuste alusel, hindab ta arenguliselt sobimatuks (Hujala, 2004).

Läbi aegade on loodud mitmeid teooriaid lapse arengust ja selle seostest kasvukeskkonnaga. Vögotski pidas lapse arengus oluliseks sotsiaalset keskkonda, kus lapse mõtlemise areng ja keeleline areng toimub läbi sotsiaalse suhtluse. Samuti tähtsustas ta juhendaja või targema eakaaslase rolli lapse arenemisel. Vögotski keskne idee seisneb selles, et lapsele tuleb uusi asju õpetada tema lähima arengu tsoonis ehk teisisõnu on juhendajal tarvis teada, mida laps oskab ülesande lahendamisel teha iseseisvalt ning milleks on laps võimeline täiskasvanu abiga (Vögotski 1961; 1988, viidatud Butterworth & Harris, 2002 j). Bandura (1977, viidatud Krull, 2000 j) sotsiaalse õppimise teooria ehk jäljendamise teel

õppimise kohaselt kujuneb inimese käitumine vastastikustest mõjudest teiste inimestega suhtlemisel. Ka Bronfenbrenneri (1979, viidatud Nugin, 2007 j) ökoloogilise teooria järgi on kõige suurem mõju lapse arengule inimestel, kellega laps kokku puutub ning kelle vahendusel jõuavad lapseni erinevates süsteemides toimuvad sündmused, tegevused või muutused.

Uurijad Melhuish & Moss (1991, viidatud Nugin, 2007 j) on jaotanud kasvukeskkonna liigitused vastavalt lapsega tegeleja tüübile järgmiselt:

- Ülestimuleeriv kasvukeskkond – lapsega tegeleja hell ja järeleandlik, kuid samas väga ärevil lapse tuleviku ja omandatava hariduse pärast ning seetõttu on lapse iseseisvus piiratud.
- Hoolitsev kasvukeskkond – lapsega tegeleja on hell ja paindlik, samal ajal enesekindel andmata järele lapse kapriisidele, nõuab kehtestatud reeglite täitmist. Valitseb lapse arengut soodustav psühhokliima, kuid võib juhtuda, et arendavale tegevusele pööratakse vähe tähelepanu.
- Nõudlik kasvukeskkond – lapsega tegeleja väärtustab eriti lapse koolitamist ja arendavaid tegevusi. Kasvatuses rõhutatakse head käitumist ja teadmisi. Liigne nõudlikkus võib lapses tekitada tunde, et temast ei hoolita.
- Alastimuleeriv kasvukeskkond – lapsega tegeleja on ükskõikne, ei mängi temaga ja jätab lapse tihti teiste hoolde. Kuna lapse arendamisele ei pöörata tähelepanu ning ei ole kehtestatud piire ega reegleid, siis võib lapsel tekkida probleeme käitumisega.

Tuginedes eelnevatele teooriatele saab öelda, et kasvukeskkond peab olema hoolitsev ja piisavalt stimuleeriv, sisaldama mõõdukaid nõudmisi heale käitumisele, lapsega peab tegelema ja suhtlema ning tähelepanu tuleb pöörata arendavale tegevusele. Oluline on seejuures hoolitseva juhendaja olemasolu, kes on lapsega saavutanud sooja emotsionaalse kontakti ning arvestab lapse individuaalsete vajaduste ja huvidega.

Lapsehoidja kutsestandardi järgi on „Lapsehoidja töö eesmärk toetada lapse füüsilist, emotsionaalset, intellektuaalset ja sotsiaalset arengut“ (Kärner et al., 2016). Esimese kolme aasta jooksul on lapse intellektuaalne areng väga kiire (Veisson, 1998). Gardneri (1983, viidatud Nugin, 2007 j) multiintelligentsuse teooria eristab kaheksat intelligentsuse tüüpi: lingvistilis-verbaalne, loogilis-matemaatiline, ruumiline, muusikaline, kehalis-kinesteetiline, interpersonaalne, intrapersonaalne ja naturalistlik intelligentsus. Oluline on, et lapsi arendatakse kõigis neis valdkondades (Nugin, 2007).

Seoses väikelapse viibimisega hoius koos teiste lastega, peab laps õppima hakkama saama mitmekülgse sotsiaalse ja kognitiivse õpikeskkonnaga (Bigras, et al., 2010; Gunnar, et

al., 2010; Wasik, 2008). Sotsiaalseid oskusi omandab laps kasvatus ja kogemuste kaudu nii hoius kui kodus. Esimese kolme eluaasta jooksul on laps veel enesekeskne ning enesekontroll toimib vähesel määral. Täiskasvanu suunamisel õpib laps märkama kaaslasti enda kõrval (Saarits, 2008). Lapse sotsiaalsete oskuste arendamisel on olulised reeglitega ühismängud (liikumis- ja ringmängud), mille käigus saab harjutada kaaslastega suhtlemist, arvestamist, asjade jagamist, viisakat käitumist (Saarits, 2005).

Kolm esimest eluaastat on lapsele parim aeg praktiliste eneseteenindusoskuste omandamiseks ja nende oskuste kinnistamiseks läbi pideva harjutamise (Saarits, 2008). Eriksoni isiksuse arenguastmete teooria järgi on 2-3aastane laps jõudnud arengustaadiumisse, mil ta tahab võimalikult paljusid asju ise teha. Kui lapsel lastakse katsetada ja initsiatiivi üles näidata, siis õpib laps oma tegevust kontrollima ja käitumisreegleid arvestama (Erikson, 1968, viidatud Krull, 2000 j).

Lastel on sünnipärane eeldus liikumiseks. Lapse füüsilise arengu toetamiseks on vajalik anda piisavalt ruumi liikumiseks, erinevateks tegevusteks ja mänguks. Tuleb kasuks, kui rühmaruum võimaldab näiteks redeli või liumäe olemasolu (Nugin 2005; Õun, 2005). Liikumismängude abil saab õpetada lastele akadeemilisi oskusi, ruumilist orienteerumist ning sotsiaalseid oskusi. Liikumine motiveerib lapsi ning edendab seeläbi ka lapse- ja õpetajavahelisi suhteid (Gehris, Goose, & Whitaker, 2014).

Arendav keskkond pakub igapäevaselt piisavalt võimalusi loovaks ja vabaks mänguks eakaaslaste seltsis (Kraav, 2017; Õun, 2005). „Hariduse ja kasvatus sõnaraamat“ defineerib vabamängu kui „laste endi välja mõeldud ja korraldatud mängu, mis võib sisaldada rollimängu, kujutlusmängu vm elemente, ka laste endi kehtestatud reegleid“ (Erelt et al., lk 449). Mängul on lapse arengus tähtis roll. Vaba mäng koos kaaslastega aitab lahendada käitumisprobleeme, edendab sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi. Mängu käigus areneb lapse sõnavara, suhtlus- ja mõtlemisoskus. Täiskasvanu ülesanne on suunata ja juhendada laste mängu ning sekkuda, kui esineb probleeme (Aras, 2016).

Šveitsi psühholoog Piaget (1929, viidatud Smith, et al., 2008 j) leidis, et lapsed õpivad aktiivselt tegutsedes. Arendav keskkond pakub lapsele võimalusi aktiivseks uurimiseks ja avastamiseks ning võimaldab tegutseda mitmekesiste materjalide ja mänguasjadega. Seetõttu on tähtis luua ka rühmaruumis võimalused vee- ja liivamängudeks ning mitmekesistada laste mängu ruumis erinevate looduslike vahendite kättesaadavusega (Kraav, 2017; Nugin, 2005; Smith et al, 2008; Õun, 2005).

Oluline on arendada laste loovust. Vögotski (2016) on pidanud loovuse arengu üheks olulisemaks faktoriks ümbritseva keskkonna mõju. Seetõttu on vajalik, et keskkond seaks

inimese ette pidevalt uusi stiimuleid. „Hariduse ja kasvatuses sõnaraamatu“ järgi tähendab loovus „võimet leida iseenda jaoks uusi, seni tundmatuid probleemilahendusi, kasutada uutset, nt kunstilist või tehnilist eneseväljendust“ (Erelt et al., lk 266). Joonistamine, meisterdamine, voolimine arendavad lapse loovust, käe ja silma koostööd, mis omakorda mõjutab lapse ajutegevust ning mõjub üldarendavalt (Kraav, 2017). Aksessuaaride ja kostüümide vabalt kättesaadavus rollimängude mängimiseks aitab arendada laste fantaasiat ja loovust. Mängukeskustel põhinev süsteem annab lastele võimaluse loovalt ja aktiivselt iseseisvaks tegutsemiseks (Õun, 2005).

Kirja- ja arvutamisoskuse omandab laps koolis. Nende oskuste omandamiseks vajalikud eeluskused hakkavad arenema juba eelkoolieas (Smith et al., 2008). Piaget vaimse arengu perioodide järgi omandavad lapsed esimese kahe eluaasta jooksul teadmisi motoorsete tegevuste kaudu (Piaget 1929, viidatud Smith et al., 2008 j). Sensomotoorses arenguperioodis tekkivat huvi, mil lapsed hakkavad jaotama esemeid gruppidesse ning mille tulemusena arenevad arusaamised mõistetest, objektidest ja nende seostest, saab õpetaja kasutada matemaatiliste teadmiste teadmiste õpetamisel (Kikas, 2008). On leitud, et õpetaja ja lapse vaheline suhtlemine vaba mängu ajal aitab lastel tekitada huvi matemaatika vastu ja ühtlasi suurendab edaspidi lapse matemaatilist võimekust (Smith, Swaminathan, & Liu, 2016).

Raamatute ettelugemine ning lugude jutustamine mängivad otsustavat rolli lapse mõtlemisvõime ning keele ja kõne arenemisel, samuti aitab kaasa lapse emotsionaalsele, sotsiaalsele ja kõlblisele arengule. Luuletuste ettelugemine arendab lapse riimi- ja rümitunnetust (Kraav, 2017; Õun, 2005).

Imiku- ja maimikuiga on tähtis periood lapse muusikalises arengus (Vikat, 1998). Muusika mõjutab positiivselt nii lapse kognitiivset kui emotsionaalset arengut, areneb kujutlusvõime, motoorika, koordineerimine (Mualem & Klein, 2013; Pullerits, 2005). Kokkupuude muusikaga mõjutab ajalis-ruumilist mõtlemist ja hõlbustab matemaatiliste mõistete omandamist. Laulumängud ja lastelaulud aitavad lastel omandada kõnemudeleid ning arendada motoorset suutlikkust (Silberg, 2003).

Uurimuse eesmärk ja hüpoteesid

Käesoleva uurimuse eesmärk ja hüpoteesid tulenevad töö teoreetilisest osast. Lähtuvalt lapsehoidja kutsestandardist (Kärner et al., 2016), mille järgi on lapsehoidja üheks tööülesandeks lapse arengu ja kasvukeskkonna toetamine ning teades, kuidas võib hoiukeskkond mõjutada lapse arengut, on oluline, et lapsehoidjad oleksid teadlikud arendava kasvukeskkonna erinevatest aspektidest. Samuti on teada asjaolu, et arendava keskkonna

loomise üks oluline komponent on hoidjate ja lapsevanemate vaheline hea koostöö (Hartas, 2012; Serpell & Mashburn, 2012). Lapsevanemate ja hoidjate arusaamade erinevuste korral on koostöö raskendatud (Cantin et al., 2012). Seega on töö eesmärgiks välja selgitada, milles lapsehoidjate ja lapsevanemate arvamused lapsehoiu kui arendava keskkonna kohta sarnanevad, milles erinevad.

Toetudes töö teoreetilises osas käsitletud allikatele püstitati järgnevad hüpoteesid.

- Lapsehoidjad peavad lapse sotsiaal-emotsionaalset arengut soodustavat keskkonda olulisemaks kui lapsevanemad (Davis et al., 2013).
- Lapsehoidjad peavad lapse vaba mängu ja vaba liikumist olulisemaks kui lapsevanemad (Kungla, 2014).
- Nii lapsevanemad kui lapsehoidjad peavad lapse eneseteenindusoskuste ja iseseisvuse arendamist olulisemaks kui lapse õpetamist (Phillips & Morse, 2011; Peegel & Solman, 2005).
- Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud lapsehoidja teadmiste olulisusele on erinevad (Luug, 2013; Davis et al., 2013).

Metoodika

Valim

Uurimus viidi läbi ühes Tartu linna munitsipaallapsehoiuis ja ühes Tartu maakonna munitsipaallapsehoiuis. Valimi moodustasid kahe munitsipaallapsehoiu lapsevanemad ja lapsehoidjad. Uurimistöös kasutati mugavusvalimit.

Tartu maakonna lapsehoiuis saadeti nii lapsevanematele kui lapsehoidjatele ankeedid elektrooniliselt, Tartu linna lapsehoiuis puudus võimalus ankeetide edastamiseks elektroonilisel teel, seetõttu jagati ankeedid paber kandjal.

Uurimuses osales 30 lapsehoidjat. Lapsehoidjate keskmine vanus oli 37,9 aastat (SD=10,779). Lapsehoidjate sugu ankeedis ei küsitud, sest oli teada, et neis hoidudes meeslapsehoidjaid ei töötanud. Enim osales kesk-eriharidusega lapsehoidjaid (56,7%) (vt tabel 1). Suurim osa märkis enda tööstaažiks 1-5 aastat (56,6%) (vt. tabel 2).

Uurimuses osalenud lapsehoidjatest 3 töötas rühmas, kus käis 21 last. 5 lapsehoidjat töötas rühmas, kus käis 17 last. 8 lapsehoidjat oli märkinud laste arvuks rühmas, kus ta töötab, 16 last, 7 töötab 15-lapselises rühmas ja 7 10-lapselises rühmas.

Uurimuses osales 34 lapsevanemat, kellest 32 olid naised ja 2 mehed. Lapsevanemate keskmine vanus oli 32,8 aastat (SD= 4,4928). Suurim oli kõrgharidusega vastanute arv

(70,6%) (vt tabel 1). Vastanute hoius käivate laste keskmine vanus oli 2,3 aastat (SD=0,6767), noorim neist 1aastane, vanim 4aastane (vt. tabel 3). Vastanute seas oli 15 (44,1%) poja vanemat ja 19 (55,9%) tüdruku vanemat.

Tabel 1. Valimi taustaandmete kirjeldus

	Lapsehoidjad		Lapsevanemad	
	Arv	Protsent %	Arv	Protsent %
Vanus:				
20-30 aastat	11	36,6	9	26,5
31-40 aastat	7	23,3	23	67,6
41-50 aastat	8	26,6	2	5,9
51-60 aastat	4	13,3	0	-
Sugu:				
M	-	-	2	5,9
N	-	-	30	94,1
Haridus:				
keskharidus	7	23,3	5	14,7
kesk-eriharidus	17	56,7	4	11,8
kutseharidus	1	3,3	1	2,9
kõrgharidus	5	16,7	24	70,6

Tabel 2. Lapsehoidjate tööstaaž

Tööstaaž	Arv	Protsent %
Kuni 1 aasta	10	33,5
1-5 aastat	17	56,6
6 aastat	1	3,3
8 aastat	1	3,3
10 aasta	1	3,3
Kokku:	30	100

Tabel 3. Vastanud lapsevanemate hoius käivate laste vanus

Laste vanus	Arv	Protsent
1-2aastased	10	29,4
2-3aastased	22	64,7
4aastased	2	5,9
Kokku:	34	100

Mõõtevahend

Uurimistöös kasutatud ankeedid koostati koostöös juhendajaga. Küsimuste koostamisel toetuti teoreetilises osas käsitletud allikatele (Bigras, et al., 2010; Davis et al., 2013; Doktorff, 2001; Gayle-Evans, 2004; Gunnar et al., 2010; Kraav, 2006, 2017; Nugin, 2005; Rentzou & Sakellariou, 2011; Tropp & Saat, 2008; Wasik, 2008; Öun 2005). Üks ankeet oli

lapsehoidjatele (Lisa 1), teine lapsevanematele (Lisa 2). Lapsehoidjatele koostatud ankeet koosnes 19 küsimusest, millest 6 olid taustainfo kogumiseks. Lapsevanematele koostatud ankeet koosnes 18 küsimusest, millest 5 olid taustainfo kogumiseks. Taustainfot puudutavad küsimused olid ankeedi alguses. Ankeedi lõpus anti vastajale avatud küsimuse näol võimalus kirjutada, mida peaks veel lapsehoius lastega tegema või millega arvestama peaks. Nii lapsehoidjatele kui lapsevanematele koostatud ankeedid erinesid taustainfot puudutavate küsimuste osas. Kõik ülejäänud küsimused kattusid. Vastajatelt hinnangu küsimisel oli kasutusel 5-palliline Likerti tüüpi skaala.

Uurimistöös kasutatud ankeetide sisereliaablus arvutati Cronbachi alfat kasutades. Lapsehoidjate ankeedi reliaabluseks saadi 0,789. Lapsevanemate ankeedi reliaablus oli 0,776.

Protseduur

Enne andmete kogumist saavutati kokkulepped lapsehoidude direktoritega ning saadi luba uurimistöo läbiviimiseks. Tartu maakonna lapsehoiu direktoriga saavutati kokkulepe telefoni teel. Kokkulepete sõlmimine Tartu lapsehoiuga viibis uurija töögraafiku tõttu, seetõttu jagati paber kandjal ankeedid hiljem kui elektroonilised ankeedid. Andmete kogumine elektroonilisel teel toimus ajavahemikul 7.-14.märts 2016.a. Andmete kogumine paber kandjal toimus 28. märts-8.aprill 2016.a. Tartu maakonna lapsehoius saadeti nii lapsevanematele kui lapsehoidjatele ankeedid elektrooniliselt, Tartu linna lapsehoius jagati laiali 60 paber kandjal ankeeti lapsevanematele ja 12 paber kandjal ankeeti lapsehoidjatele. Kokku saadi lapsevanematelt tagasi 17 paber kandjal ankeeti ja 17 elektroonilist ankeeti. Lapsehoidjatel saadi tagasi 11 paber kandjal ankeeti ja 19 elektroonilist ankeeti. Anonüümsuse tagamiseks postitati paber kandjal tagastatud täidetud ankeedid kinnistesse kastidesse.

Saadud andmed sisestati esialgselt tabelarvutusprogrammi Microsoft Excel. Andmed kodeeriti ning andmetöötlus teostati programmiga IBM SPSS Statistics 20. Kuna võrreldi kahte sõltumatut gruppi, kasutati hüpoteeside kontrollimiseks Independent Samples T-testi, kui tunnused asusid vahemikskaalal ja Mann-Whitney U-testi, kui tunnused asusid järjestikskaalal.

Tulemused

Uurimistulemused esitatakse püstitatud hüpoteeside kaupa.

- *Lapsehoidjad peavad lapse sotsiaal-emotsionaalset arengut soodustavat keskkonda olulisemaks kui lapsevanemad.*

Hüpotees ei leidnud kinnitust. Statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$) kahe vastajagrupi vahel esines hoiurühma eelistuse osas ($U=381,0$; $p = 0,018$). 90% lapsehoidjatest eelistas ühevanuste laste rühma. Lapsevanematest 64,7% eelistas samuti ühevanuste laste rühma, kuid 35,3% pidas sobivaks ka erivanuste laste rühma.

Lapsehoiukorralduse (rühmahoid või perepäevahoid) osas statistiliselt olulisi erinevusi kahe vastajagrupi vahel ei leitud (vt tabel 4). 50% lapsehoidjatest hindas rühmahoidu „heaks“, 13,3% „väga heaks“, samas märkis 46,7% perepäevahoiu „heaks“ ja 33,3% „väga heaks“. Lapsevanemad (55,9%) eelistasid perepäevahoidu, rühmahoiu puhul märkis 38,2% „heaks“ ja 20,6% „väga heaks“ ning 29,4% arvas, et rühmahoid on „enam vähem“.

Tabel 4. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud lapsehoiuvormidele. Mann Whitney U test

	Keskmine*		U	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
Kuni viie lapse kohta on üks kindel hoidja (perepäevahoid)	3,0	3,3	413,0	0,160
15 lapse jaoks on 3 vahelduvat hoidjat (rühmahoid)	2,6	2,6	507,0	0,966

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis

Enamus lapsehoidjatest (53,3%) ja lapsevanematest (50%) arvas, et 1-3aastaste laste rühmas ei tohiks mitte mingil juhul olla üle 15 lapse. Ülekaalukalt arvati, et sobivaks laste arvuks rühmas on 5-6 last (lapsehoidjad 50% ja lapsevanemad 61,8%). Üldiselt peeti ebasobivaks alla 5 lapse rühmas ja üle 15 lapse rühmas. Statistiliselt oluline erinevus lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangutes ilmnes 3-5 lapse puhul (vt tabel 5).

Tabel 5. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang laste arvule 1-3aastaste laste rühmas. Mann Whitney U test

	Keskmine*		U	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
1-2 last	1,2	1,5	431,0	0,246
2-3 last	1,3	1,7	415,0	0,150
3-5 last	1,6	2,6	234,5	0,000**
5-6 last	3,1	3,4	424,0	0,197
10-15 last	2,3	2,4	496,0	0,842
Üle 15 lapse	0,4	0,5	479,0	0,635

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis; **p on väiksem kui 0,005

Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangutes hoiunädala pikkusele esines statistiliselt oluline erinevus kahel juhul. Lapsehoidjate keskmine hinnang 4-päevasele hoiunädalale oli kõrgem lapsevanemate keskmisest hinnangust. 5-päevast hoiunädalat pidas „enam-vähem“ sobivaks 43,3% lapsehoidjatest ja 41,2% lapsevanematest. Lühemat hoiunädalat hinnati üldjoontes ebasobivaks ning hinnagutes suuri erinevusi ei ilmnenu (vt tabel 6).

Tabel 6. Lapsehoidjate ja lapsevanemate keskmine hinnang 1-3aastase lapse hoiunädala pikkusele. Mann-Whitney U-test

	Keskmine*		U	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
1 päev nädalas	1,3	1,1	459,0	0,423
2 päeva nädalas	1,5	1,3	464,5	0,494
3 päeva nädalas	2,1	2,2	502,0	0,912
4 päeva nädalas	3,4	2,8	322,5	0,007**
5 päeva nädalas	1,5	2,5	238,0	0,000**

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis; **p on väiksem kui 0,05

Hinnangutes hoiupäeva pikkusele esines statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$) kahel juhul. Kõrgeima keskmise hinnangu on nii lapsehoidjad kui lapsevanemad andnud 5-6-tunnisele hoiupäevale. Lapsevanemad peavad lapsehoidjatest sobivamaks ka lapse 6-7-tunnist ja pikemat kui 7-tunnist hoiu viibimist (vt tabel 7).

Tabel 7. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang 1-3aastase lapse hoiupäeva pikkusele. Mann-Whitney U-test

	Keskmine*		U	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
3-4 tundi päevas	2,1	2,1	506,5	0,961
4-5 tundi päevas	2,5	2,4	509,0	0,989
5-6 tundi päevas	3,3	2,9	399,0	0,110
6-7 tundi päevas	2,3	2,7	368,5	0,041**
Rohkem kui 7 tundi päevas	0,8	1,8	247,0	0,000**

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis; **p on väiksem kui 0,05

Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangutes kõikidele ankeedis loetletud sotsiaalsete oskuste arendamisele ei esinenud statistiliselt olulisi erinevusi (vt tabel 8). Enamasti vastati vastusevariantidega „oluline“ või „väga oluline“. Üle poolte mõlemast vastajagrupist pidas kõikide loetletud oskuste arendamist lapsehoiuis „väga oluliseks“.

Tabel 8. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang sotsiaalsete oskuste arendamise olulisusele lapsehoiuis. Mann-Whitney U-test

	Keskmine*		U	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
Laste omavaheline koosmänguoskus	3,8	3,6	431,0	0,139
Oma negatiivsete tunnetega toimetulemine	3,5	3,5	473,0	0,555
Oma järjekorra ootamine	3,8	3,6	476,0	0,513
Leppimisoskus	3,8	3,7	489,0	0,694
Mänguasjade jagamine	3,8	3,7	441,0	0,184
Viisakas käitumine	3,8	3,7	443,0	0,196

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis

- *Lapsehoidjad peavad lapse vaba mängu ja vaba liikumist olulisemaks kui lapsevanemad.*

Hüpoteesi kontrollimiseks kasutati Independent Samples T-testi, kuna tunnused asusid vahemikskaalal. Hüpotees ei leidnud kinnitust. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangutes lapse vabale mängule ei leitud statistiliselt olulist erinevust (vt tabel 9). Mõlemast vastajagrupist suurem osa vastanuist pidas lapse vaba mängu igapäevaselt oluliseks nii rühmaruumis ($p > 0,05$) kui ka õues viibides ($p > 0,05$). 93,3% lapsehoidjatest märkis vaba mängu rühmaruumis oluliseks igapäevaselt, 86,7% hindas igapäevaselt oluliseks vaba mängu ka õues. Lapsevanemate vastamisprotsendid olid vastavalt 85,3% ja 82,4%.

Tabel 9. Hinnangud lapse vaba mängu olulisusele rühmaruumis ja õues. Independent Samples T-test.

	Keskmine*		T-statistik	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
Vaba mäng rühmaruumis	3,8	3,6	-0,705	0,484
Vaba mäng õues	3,7	3,5	-0,994	0,324

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis

Samuti ei leitud statistiliselt olulist erinevust omaalgatusliku mängu ajalise kestvuse osas hoiupäeva jooksul ($U=429,0$; $p > 0,05$) ega kasvataja poolt suunatud mängu ajalise kestvuse osas ($U=400,0$; $p > 0,05$). Lapsehoidjad valisid enamasti nii omaalgatusliku kui ka kasvataja poolt suunatud mängu ajalise kestvuse puhul vastusevariandiks 1-2 tundi, järgnes 0,5-1 tundi, kolmandana 2-3 tundi. Lapsevanemad olid omaalgatusliku mängu ajalise kestvuse osas sama

meelt, kuid hinnangud erinesid kasvataja poolt suunatud mängu osas: esikohale tuli 38,2%-ga 2-3 tundi, teiseks märgiti 1-2 tundi, kolmandaks 0,5-1 tund (vt tabel 10).

Tabel 10. Omaalgatusliku ja kasvataja poolt suunatud mängu ajalise kestvuse võrdlus hoiupäeva jooksul. %

	Lapsehoidjad (%)		Lapsevanemad (%)	
	Omaalgatuslik mäng	Kasvataja poolt suunatud mäng	Omaalgatuslik mäng	Kasvataja poolt suunatud mäng
0,5-1 tund	36,7	30	29,4	20,6
1-2 tundi	40,0	46,7	35,3	35,3
2-3 tundi	23,3	20,0	23,5	38,2
3-4 tundi	0	3,3	11,9	2,9
Rohkem kui neli tundi	0	0	0	2,9
Kokku	100	100	100	100

Statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$) kahe vastajagrupi hinnangutes ruumisestele tegevustele esines kahe loetletud tegevuse osas (vt tabel 11). Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud erinevad ruumis vabalt jooksmise ($p < 0,05$) ning ronimise ja turnimise ($p < 0,005$) osas. 40% lapsehoidjatest arvas, et laps ei peaks ruumis vabalt jooksuma ning ronima ja turnima „mitte mingil juhul“. Lapsevanematest 44,1% arvas, et laps peaks ruumis saama joosta iga päev ning 38,2% hindas ronimist ja turnimist ruumis igapäevaselt oluliseks. Televiisori vaatamisele lapsehoius andsid mõlema vastajagrupi enamused (lapsehoidjad 97,7%; lapsevanemad 88,2%) hinnangu „mitte kunagi“. Samuti ei peetud oluliseks video vaatamist. Arvati (lapsehoidjad 43,3%; lapsevanemad 35,3%), et videot võiks vaadata 2X nädalas.

Tabel 11. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang ruumisestele tegevustele. Independent Samples T-test.

	Keskmine*		T-statistik	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
Televiisori vaatamine	0,03	0,2	1,333	0,191
Video vaatamine	0,4	0,5	0,429	0,669
Vabalt jooksmine	1,4	2,4	2,568	0,013**
Ronimine ja turnimine	1,2	2,3	2,890	0,005**
Vabalt mängimine	3,8	3,6	-0,705	0,484

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis; ** p on väiksem kui 0,05

Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangute osas õuetegevustele esines statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$) ühe loetletud tegevuse puhul (vt tabel 12). Organiseeritud liikumismängude mängimist õues 2 X nädalas pidas oluliseks 86,7% lapsehoidjatest ja 26,5% lapsevanematest. Vabalt mängimine, jooksmine ning ronimine ja turnimine olid mõlema vastajagrupi arvates olulised tegevused õues igapäevaselt. Jalutamise osas jagunesid vastanute hinnangud erinevalt: 53,3% lapsehoidjatest arvas, et lastega võiks jalutamas käia 2 X nädalas, 41,2% lapsevanematest pidas oluliseks igapäevast lastega jalutamas käimist.

Tabel 12. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang ruumivälisetele tegevustele. Independent Samples T-test.

	Keskmine*		T-statistik	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
Vabalt mängimine	3,8	3,5	-0,994	0,324
Organiseeritud liikumismängude mängimine	1,3	2,1	3,272	0,002**
Jalutamine	2,0	2,5	1,473	0,146
Vabalt jooksmine	3,7	3,4	-1,353	0,181
Ronimine ja turnimine	3,4	3,1	-0,959	0,341

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis; ** p on väiksem kui 0,05

- *Nii lapsevanemad kui lapsehoidjad peavad lapse eneseteenindusoskuste ja iseseisvuse arendamist olulisemaks kui lapse õpetamist.*

Kolmas hüpotees ei leidnud kinnitust. Eneseteenindusoskuste arendamist puudutava loetelu osas esines statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$) neljal juhul. Lapsevanemad hindasid võrreldes lapsehoidjatega madalamalt järgmiste oskuste arendamist lapsehoius: mänguasjade koristamine, õige lusika- ja kahvlihood, tassist joomine ja käte pesemine (vt tabel 13). Küsimustikule vastanud lapsehoidjad vastasid enamasti kõikide loetelus olevate oskuste puhul vastusevariantidega „oluline“ või „väga oluline“, vaid iseseisvalt riidesse panemist hindas üks lapsehoidja (3,3%) „pigem ei ole oluline“. „Väga oluliseks“ peeti mänguasjade koristamist (96,7%), käte pesemist (96,7%), järgnes õige lusika- ja kahvlihood (90%). Tassist joomist ja iseseisvalt potil käimist hindas „väga oluliseks“ 83,3%, iseseisvalt ja puhtalt söömist ning iseseisvalt riidesse panemise oskust 73,3% lapsehoidjatest.

Ka lapsevanemad kasutasid vastusevariantidena enamasti „oluline“ või „väga oluline“. Iseseisvalt ja puhtalt söömise, tassist joomise ning iseseisvalt potil käimise osas vastas üks lapsevanem „ei oska öelda“. „Pigem ei ole oluline“ vastas 1 lapsevanem järgmiste oskuste puhul: mänguasjade koristamine, tassist joomine, käte pesemine ja iseseisvalt riidesse

panemine. Õiget lusika- ja kahvlihoitu ei pidanud pigem oluliseks 2 lapsevanemat. 79,4% vastanud vanematest pidas „väga oluliseks“ järgmisi eneseteenindusoskusi: mänguasjade koristamine, õige lusika- ja kahvlihoit ning käte pesemine. Järgnes iseseisvalt potil käimise oskus, mille puhul vastas vastusevariandiga „väga oluline“ 67,6% lapsevanemaid. Iseseisvalt riidesse panemise oskust ja tassist joomist hindas „väga oluliseks“ 61,8% ning iseseisvalt ja puhtalt söömist 52,9% lapsevanematest.

Tabel 13. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang eneseteenindusoskuste arendamisele. Mann-Whitney U-test

	Keskmine*		U	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
Mänguasjade koristamine	3,9	3,7	421,5	0,038**
Õige lusika- ja kahvlihoit	3,8	3,5	395,0	0,048**
Iseseisvalt ja puhtalt söömine	3,7	3,4	398,0	0,075
Tassist joomine	3,8	3,5	395,0	0,048**
Käte pesemine	3,9	3,7	421,5	0,038**
Iseseisvalt riidesse panemine	3,6	3,5	453,5	0,353
Iseseisvalt potil käimine	3,8	3,6	427,5	0,140

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis; ** p on väiksem kui 0,05

Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangutes mängukeskuste süsteemile esines statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$) kahe väite puhul (vt tabel 14). Mõlema vastajagrupi puhul moodustavad kõige suurema hulga need, kes pidasid kõikide mänguasjade vabalt kättesaadavust „ebasobivaks“ (50% lapsehoidjatest ja 35,3% lapsevanematest). Ülejäänud vastusevariantide puhul antud väite juures jagunevad grupid erinevalt. Samuti vastati väga erinevalt väite „kasvataja vahetab mänguasju vastavalt oma plaanile“, 46,7% lapsehoidjatest leiab, et see on „väga hea“, lapsevanemate enamus leiab, et mänguasjade vahetamine vastavalt kasvataja plaanile on „hea“ (38,2%).

Hinnangu „väga hea“ on suur osa lapsehoidjatest ja lapsevanematest andnud järgmistele väidetele:

- Raamatute vaatamiseks on lugemispesa (lapsehoidjad 66,7%, lapsevanemad 64,7%).
- Nukunõud on paigutatud nukukööki (lapsehoidjad 93,3%, lapsevanemad 82,4%).
- Poemänguks sobivad esemed on paigutatud poemängunurka (lapsehoidjad 80%, lapsevanemad 82,4%).
- Autod ja muud sõidukid on paigutatud autonurka (lapsehoidjad 86,7%, lapsevanemad 76,5%).

- Ehitusklotsidega mängimiseks on oma nurk (lapsehoidjad 76,7%, lapsevanemad 67,6%).

Loetletud mängukeskustele madalaima hinnagu mõlema vastajagrupi poolt on saanud rühmaruumis liiva ja veega mängimine. Väga erinevalt on vastused jaotunud ka aksessuaaride ja kostüümide vabalt kättesaadavuse osas: 30% lapsehoidjatest hindab seda võimalust „väga heaks“, 26% „heaks“, samas 10% on vastanud „mitte mingil juhul“ ning 20% peab seda „ebasobivaks“. Lapsevanemad arvavad, et kostüümide ja aksessuaaride kättesaadavus rühmas on „enam vähem“(35,3%), 26,5 % peab seda mõtet „heaks“ ja 14,7% „väga heaks“.

Tabel 14. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang mängukeskuste süsteemile (iseseivuse arendamine). Mann-Whitney U-test

	Keskmine*		U	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
Kõik mänguasjad on vabalt kättesaadavad	3,2	2,6	349,0	0,023**
Osad mänguasjad on paigutatud kappidesse ja kõrgematele riiulitele, sest muidu lapsed lõhuvad neid.	2,7	2,4	431,0	0,269
Kasvataja jagab lastele mänguasju vastavalt oma plaanile.	2,3	2,2	486,0	0,846
Kasvataja vahetab mänguasju vastavalt oma plaanile.	3,2	2,6	349,0	0,023**
Raamatute vaatamiseks on "lugemispesa".	3,6	3,5	485,0	0,686
Nukunõud on paigutatud nukukööki.	3,9	3,7	453,0	0,181
Poemänguks sobivad esemed on paigutatud poemängunurka.	3,8	3,7	501,0	0,858
Autod ja muud sõidukid on paigutatud autonurka.	3,8	3,7	458,0	0,303
Ehitusklotsidega mängimiseks on oma nurk.	3,7	3,5	453,5	0,333
Rühmaruumis võimaldatakse mängida liivamänge.	1,7	1,9	476,0	0,639
Rühmaruumis võimaldatakse mängida veega.	1,3	1,6	436,0	0,300
Aksessuaarid ja kostüümid rollimängude mängude mängimiseks on lastele vabalt kättesaadavad.	2,4	2,2	447,0	0,384

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis; ** p on väiksem kui 0,05

Lapse õpetamisega seotud tegevuste loetelus ei esinenud statistiliselt olulisi erinevusi ühegi loetletud oskuse puhul (vt tabel 15). Lapsevanemad ja lapsehoidjad andsid hinnanguid õppetegevuste läbiviimise olulisusele lapsehoius 1-3aastaste lastega. Kõige enam märgiti vastusevariantideks „oluline“ ja „väga oluline“. Joonistamine ja meisterdamine, laulu- ja ringmängude, organiseeritud liikumismängude õpetamine arendava keskkonna osana said nii lapsehoidjate kui lapsevanemate poolt kõrgema hinnangu kui loendamise ja rühmitamise ning salvide õpetamine.

Tabel 15. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang lapse õpetamisega seotud tegevustele.

Mann Whitney U test

	Keskmine*		U	Olulisus-nivoo
	Lapsehoidjad	Lapsevanemad		
Matemaatika (loendamine, rühmitamine)	2,6	2,6	478,5	0,632
Salmide õpetamine	2,7	2,6	466,6	0,523
Joonistamine ja meisterdamine	3,7	3,6	501,0	0,877
Laulu- ja ringmängude õpetamine	3,7	3,5	448,5	0,322
Organiseeritud liikumismängude õpetamine	3,2	3,4	472,5	0,571

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis

- *Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud lapsehoidja teadmiste olulisusele on erinevad.*

Hüpotees ei leidnud kinnitust. Hinnangutes lapsehoidja teadmiste olulisusele ei esinenud statistiliselt olulist erinevust. Vastajagruppide keskmine hinnang erines eripedagoogiliste teadmiste olulisuse osas, kus lapsevanemad hindasid lapsehoidja eripedagoogikaalaste teadmiste vajalikkust kõrgemalt, kui lapsehoidjad ise (vt tabel 16). Enamasti märgiti vastusevariantideks „oluline“ või „väga oluline“. Lapsehoidjad vastasid pedagoogika- ja arengupsühholoogiaalaste teadmiste puhul vastusevariantidega „oluline“ ja „väga oluline“. Eripedagoogikaalaste teadmiste osas läksid lapsehoidjate arvamused veidi lahku. Enim märgitud vastusevariant oli „oluline“, kuid esines ka hoidjaid, kes märkisid vastusevariandiks „pigem ei ole oluline“ (13,3%), „ei ole oluline“ (3,3%) ja „ei oska öelda“ (3,3%). Lapsevanemad hindasid hoidjate teadmiste olulisust pedagoogikast ja arengupsühholoogiast enamasti vastusevariandiga „väga oluline“, teadmisi eripedagoogikast hindas 55,9% vastusevariandiga „oluline“, 35,3% „väga oluline“, 8,8% „pigem ei ole oluline“.

Tabel 16. Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnang lapsehoidja teadmiste olulisusele.

Mann-Whitney U-test

	Keskmine*		U	Olulisus- nivoo
	Lapse- hoidjad	Lapse- vanemad		
Teadmised pedagoogikast (kasvatusteadustest ja kasvatusteooriatest)	3,5	3,6	414,0	0,122
Teadmised arengupsühholoogiast	3,6	3,7	433,5	0,188
Teadmised eripedagoogikast	2,8	3,2	394,5	0,079

*Keskmine: vastajate antud tunnuste väärtuste summa ja vastajate arvu jagatis.

Arutelu

Esimene hüpotees oli: *lapsehoidjad peavad sotsiaal-emotsionaalset arengut soodustavat keskkonda olulisemaks kui lapsevanemad*. Hüpotees ei leidnud kinnitust. Küsimused selle hüpoteesi uurimiseks püstitati kirjanduse põhjal, mis ütleb, et lapse sotsiaal-emotsionaalne areng sõltub laste arvust rühmas, lapse suhetest hoidjaga ja eakaaslastega ning hoius veedetud ajast (Denham, Bassett, & Zinsser, 2012; Rentzou & Sakellariou, 2011). Kokkuvõtvalt saab antud uurimuse põhjal öelda, et lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud sotsiaal-emotsionaalset arengut soodustavale keskkonnale on sarnased.

Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud sarnanesid laste arvu osas rühmas. Mõlema vastajagrupi kõrgeim keskmine hinnang 1-3-aastaste lasterühma puhul kuulus rühmale, mille koosseis on 5-6 last. Suuremat kui 15 lapsest koosnevat rühma hinnati ebasobivaks. Käesoleva uurimuse autori poolt läbitöötatud kirjanduse põhjal peetakse selleks, et hoidja suudaks reageerida iga lapse individuaalsetele emotsioonidele ning täidetud oleks lapse arenguülesanded, optimaalseks laste arvuks rühmas viis last ühe täiskasvanu kohta (Bigras, et al., 2010; Gunnar et al., Wasik, 2008). Küsitletud lapsehoidjad töötasid rühmades, kus hoidjate ja laste suhtarv jagunes järgnevalt: 10-lapselises rühmas töötas 2 lapsehoidjat, 15-lapselises 3 lapsehoidjat ja rohkem kui 15-lapselises rühmas samuti 3 lapsehoidjat.

Sobivaimaks hoiunädala pikkuseks arvati mõlema vastajagrupi poolt olevat 4 päeva nädalas ning parima hinnangu hoiupäeva pikkusele sai 5-6 tundi päevas. Lapsevanemad hindasid lapsehoidjatest sobivamaks 6-7-tunnist hoiupäeva ning kuigi keskmine hinnang pikemale kui 7-tunnisele hoiupäevale oli madal, siis lapsevanemad hindasid seda kõrgemalt kui lapsehoidjad. Mitmed autorid väidavad, et hoius veedetud täispikad päevad võivad loodetud kasu asemel olla negatiivse mõjuga (Keltikangas-Järvinen, 2013; Kraav, 2007;

O'Hara, 2010). Võib oletada, et lapsevanemate hinnang hoiupäeva pikkusele on mõjutatud nende tööaegadest.

Hoiurühmana eelistasid lapsehoidjad erivanuste laste rühmale suures enamuses ühevanuste laste rühma. Ka lapsevanemate eelistus kaldus ühevanuste rühma kasuks, kuid 35,3% neist pidas sobivaks ka erivanuste laste rühma. On autoreid, kes peavad üksteist hästi tundvate erivanuseliste laste kuulumist väikesesse rühma lapse sotsiaal-emotsionaalset arengut soodustavaks (Keltikangas-Järvinen, 2013; Kraav, 2007) ning autoreid, kes arvavad, et edukate elukogemuste saamiseks vajab laps püsivaid suhteid omavanuste mängukaaslastega (Tropp & Saat, 2008).

Perepäevahoidu hindasid mõlemad vastajagrupid kõrgemalt kui rühmahoidu, kusjuures lapsevanemate hinnang on lapsehoidjate omast kõrgem. Erelt et al. (2014) defineerivad perepäevahoidu järgnevalt: „päevahoiu vorm, kus pädev hoidja hoiab oma kodus väikest rühma eri vanuses lapsi“ (lk 323). Kraav (2017) peab mõiste selgitamisel oluliseks ka hoiurühma püsivat koosseisu ning ühte püsivat hoidjat rühmas. Saadud tulemuste põhjal võib arvata, et kuigi hoidjad eelistavad ühevanuste laste rühma, siis meelsamini töötaksid nad väikeses rühmas, kus hoidjal jaguks igale lapsele aega ja tähelepanu rohkem.

Üks lapsevanem kommenteeris ühe- või erivanuste rühma eelistust järgnevalt: „Mida noorem laps, seda rohkem eelistan erivanuste laste rühma. Kui laps juba vanem (4+), siis eelistan ühevanuste laste rühma.“

Üks lapsevanem on arvanud:

„1 aastasel ja 3 aastasel on väga väga oluline vahe nende küsimuste vastamisel. Olen arvamusel, et alla 2 aastase lapse koht ei ole kindlasti kohe lapsehoius, seega minu vastused kindlasti ei kehti silmas pidades alla 2 või isegi 2,5 aastast last!“

Huston, Bobbit ja Bentley (2015) on leidnud, et väikelapsed, kelle vanemad käivad tööl, veedavad 30% oma ajast hoius. See periood on platvormiks sotsiaalsete oskuste kujunemisel. Saadud kogemused võivad olla nii positiivsed kui ka negatiivsed. Vähese kõneoskuse tõttu on 1-3aastaste laste rühmas agressioon tõhus vahend saamaks soovitud asja. Hoiukohal on tähtis roll harjutada lapsi lahendama konflikte mitteagressiivsel kombel, õpetada neile viisakat käitumist, leppimisoskust, aidata lastel toime tulla oma negatiivsete emotsioonidega. Seetõttu harjutatakse hoidja abiga oskusi, mis ei kuulu veel selles vanuses lapse arenguülesannete hulka. Täiskasvanu positiivne emotsionaalne suunamine ja toetamine aitab lastel paremini omandada sotsiaalseid oskusi (Huston et al., 2015).

Ka käesoleva uurimuse ankeedis oli loetletud oskusi, mida 1-3aastane laps veel oskama ei pea. Kõrged hinnangud anti mõlema vastajagrupi poolt viisaka käitumise õpetamisele,

mänguasjade jagamise oskuse arendamisele, leppimisoskuse, oma järjekorra ootamise oskuse ja laste omavahelise koosmänguoskuse arendamisele. Mõnevõrra kõrgemalt hindasid lapsehoidjad laste omavahelise koosmänguoskuse ja oma järjekorra ootamise oskuse arendamise olulisust. Ka Philips & Morse (2011) on leidnud, et lapsehoidjad peavad oluliseks lapse sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arendamist. Kraav (2007) on leidnud, et lapsevanemad hindavad kõrgelt lapse koosmänguoskuse ja kaaslastega arvestamise oskuse arenemist hoius.

Ühe lapsehoidja kommentaar ankeedi lõpus olnud lahtisele küsimusele:

„Oma tunnetest rääkimist peaks õpetama.“

Teine hüpotees oli: *lapsehoidjad peavad lapse vaba mängu ja liikumist olulisemaks kui lapsevanemad*. Kuna arendav keskkond pakub loovaid ja mängulisi võimalusi liikumiseks ning vabaks mänguks (Kraav, 2017; Nugin, 2005; Õun, 2005), siis hüpoteesi püstitamisel ja uurimisel pidas töö autor silmas, kuivõrd oluliseks peavad lapsehoidjad ja lapsevanemad vabalt jooksmist, ronimist ning turnimist ja mängimist nii ruumis kui õues. Hüpotees ei leidnud kinnitust. Lapse vaba mängu hindasid igapäevaselt oluliseks mõlemad vastajagrupid nii õues kui ruumis. Samuti hindasid nii lapsehoidjad kui lapsevanemad ühtviisi oluliseks vabalt jooksmist, ronimist ning turnimist õues. Lapsevanemad hindasid lapsehoidjatest olulisemaks lapse vabalt jooksmist, ronimist ja turnimist ruumisiseselt ning organiseeritud liikumismängude mängimist õues. Töö autor võib vaid oletada, et lapsehoidjad ei pea rühmaruumis jooksmist, ronimist ja turnimist oluliseks laste turvalisuse pärast. Uurimused kinnitavad, et lastel on sünnipärane eeldus liikumiseks ning läbi liikumise saab õpetada lastele akadeemilisi teadmisi, ruumilist orienteerumist ja ühtlasi ka sotsiaalseid oskusi (Gehris et al., 2014). Seetõttu tahtis töö autor teada saada, kui oluliseks peavad vastajad organiseeritud liikumismängude mängimist nii ruumis kui õues. Selgus, et lapsehoidjate enamus pidas oluliseks läbi viia organiseeritud liikumismänge 2 korda nädalas. Küllap tuleneb antud tulemus üldiselt levinud arusaamast, et kaks korda nädalas toimuvad lasteasutustes liikumistegevused.

Kaks lapsehoidjat on kommenteerinud:

„Vabalt jooksmine ja turnimine ainult saalis.“

Suur enamus lapsehoidjatest ja lapsevanematest leidis, et lapse vaba mäng on oluline nii rühmaruumis kui ka õues. Aras (2016) ja Ihmeideh (2016) on uurinud õpetajate arvamust lapse vaba mängu olulisusest. Käesoleva uurimuse tulemused kattuvad nende leituga, mille kohaselt õpetajad mõistavad lapse vaba mängu tähtsust nii ruumis kui õues ning selle seost lapse arengu ja õppimisega. Ka lapsehoiuteenuse pakkujad ja lapsehoiuteenuse kasutajad

Eestis on pidanud oluliseks lapse vaba mängu olemaolu lapsehoiuis (Luug, 2011). Õpetajate ja lapsevanemate hinnangute võrdluses kasvukeskkonna olulistele aspektidele Eestis selgus, et õpetajad hindavad lapse vaba mängu olulisemaks kui lapsevanemad (Kungla, 2014).

Küsimusele mängu ajalise kestvuse kohta vastas enamus lapsehoidjaid, et omaalgatuslik mäng võiks lapse hoiupäevast moodustada 1-2 tundi, samuti ka kasvataja poolt suunatud mäng. Lapsevanemate poolt sai kõige enam ära märgitud 0,5-1-tunnine omaalgatuslik mäng, ning 2-3-tunnine kasvataja poolt suunatud mäng hoiupäeva jooksul. Antud tulemuste põhjal võib järeldada, et nii lapsehoidjad kui lapsevanemad on teadlikud, et väike laps ei mängi kogu päeva omaalgatuslikke mänge ning mõistavad juhendaja olulisust lapse arenemisel. Ka Aras (2016) on oma uurimuses rõhutanud täiskasvanu osalemise olulisust lapse mängus ning Nugin (2005, 2007) on märkinud, et juhendaja tegevus aitab lapsel oma tegevust täiustada.

Ankeet sisaldas ka küsimust televiisori ning video vaatamise olulisuse kohta. Selles küsimuses olid mõlemad vastajagrupid ühel meelel. Enamus vastajatest leidsid, et televiisorit ning videosid ei peaks laps hoiuis vaatama mitte kunagi. Televisiooni mõju lapse arengule võib olla nii positiivne (arendav) kui ka negatiivne (lapsed vaatavad liiga tihti välismaiseid vägivaldse sisuga multifilme). Oluline on, et täiskasvanud jälgiksid, mida lapsed vaatavad. Tähtis on siinjuures ka reeglite ja piirangute seadmine ning täiskasvanu abi televisiooni vahendusel saadava informatsiooni selgitamisel (Blumberg, Bierwirth, & Schwartz, 2008). Üks lapsehoidja on ankeedi lõpus kommenteerinud video vaatamist järgnevalt:

„Küsimusele, kui tihti laps vaatab videot. Pidasin silmas õppevideot.“

Kolmas hüpotees: *nii lapsevanemad kui lapsehoidjad peavad lapse eneseteenindusoskuste ja iseseisvuse arendamist olulisemaks kui laste õpetamist*, ei leidnud kinnitust. Hüpoteesi püstitamisel peeti silmas, et kuna Eriksoni isiksuse arenguastmete teooria kohaselt areneb maimikueas välja lapse iseseisvus (Krull, 2000), siis on see parim aeg lapsele eneseteenindusoskuste õpetamiseks (Saarits, 2008). Kuigi ka eneseteenindusoskuste omandamine võimaldab lapsele hiljem iseseisvalt hakkama saada (Saarits, 2008), siis hüpoteesi püstitamisel peeti iseseisvuse arendamise all silmas mängu- ja tegevusvahendite kättesaadavust ning rühmas loodud mängukeskusi, mis mitmete autorite sõnul loovad lapsele võimaluse iseseisvaks tegutsemiseks (Doktorff, 2001; Gayle-Evans, 2004; Õun, 2001).

Saadud tulemuste põhjal võib järeldada, et lapsevanemad ja lapsehoidjad hindavad arendava keskkonna juures võrdväärselt oluliseks nii eneseteenindusoskuste ja iseseisvuse arendamist kui ka lapse õpetamisega seotud tegevusi.

Enamus lapsehoidjatest ja lapsevanematest hindas ankeedis loetletud eneseteenindusoskuste õpetamist „väga oluliseks“. Statistiliselt oluline erinevus ilmnes siiski

järgmiste loetletud oskuste puhul: mänguasjade koristamine, õige lusika- ja kahvlihood, tassist joomine, käte pesemine. Lapsehoidjate keskmine hinnang neile oskustele oli mõnevõrra kõrgem lapsevanemate omast. Võib arvata, et kuna lapse eneseteenindusoskuste omandamine tagab tema iseseisvumise (Saarts, 2008), siis võimalikult suur iseseisvalt hakkama saavate laste arv rühmas tagab hoidjale väiksema töökoormuse. Seetõttu ehk hindavad lapsehoidjad olulisemaks lapsele eneseteenindusoskuste õpetamist. Saarts (2008) pöörab tähelepanu asjaolule, et enamus 1-3-aastastest lastest vajab eneseteenindamisel veel täiskasvanu abi.

Mängu- ja tegevusvahendite kättesaadavust ning mängukeskusi hõlmavas küsimusteblokis esines statistiline erinevus kahel juhul: „kõik mänguasjad on vabalt kättesaadavad“ ning „kasvataja vahetab mänguasju vastavalt oma plaanile“. Mõlemale väitele on lapsehoidjad andnud kõrgema hinnagu kui lapsevanemad. Lapse jaoks pole oluline mitte mänguasjade rohkus, vaid nende abil saadav kogemus. Hoidja saab mänguasju vahetada vastavalt laste huvidele, vajadustele, vanuseastmele (Õun, 2005). Viiele väitele andsid mõlemad vastajagrupid hinnangu „väga hea“. Tulemuste põhjal saab öelda, et igasugused eraldatud mängukeskused (lugemispesa, nukuköök, poemängunurk, autonurk, ehitusnurk) on lapsehoidjate ja lapsevanemate arvates arendava keskkonna osana väga head. Mõlema vastajagrupi hinnangud aksessuaaride ja kostüümide vabalt kättesaadavusele olid madalad. Ankeedis oli palutud hinnata ka liiva ja veega mängimise võimaldamist rühmaruumis. Üldiselt on tulemuste põhjal huvitav tõdeda, et nii lapsehoidjad kui ka lapsevanemad peavad vee ja liivaga mängimist ruumis ebasobivaks. Ankeedis puudus võimalus vastata, miks nii arvatakse. Võib vaid oletada, et kuna lapsehoius käivad enamasti alla kolmeaastased lapsed ja rühmad on suured, siis ei suudeta vee- ja liivamängude mängimist kontrolli all hoida. Mitmed autorid peavad aga mitmekesiste materjalidega tegutsemise võimaldamist (sealhulgas liiva- ja veemängude võimaldamist) rühmaruumis arendavale keskkonnale iseloomulikuks tunnuseks (Kraav, 2017; Nugin, 2005; Smith et al., 2008; Õun, 2005).

Lapse õpetamist toetavate tegevustena hindasid nii lapsehoidjad kui ka lapsevanemad joonistamist ja meisterdamist, laulu- ja ringmängude õpetamist ning organiseeritud liikumismängude õpetamist kõrgemalt kui loendamist ja rühmitamist ning salmide õpetamist. Sellegipoolest hindas mõlema vastajagrupi enamus rühmitamis- ja loendamisoskust ning salmide õpetamist hoius vastusevariandiga „oluline“.

Antud uurimustulemused langevad kokku Peegli ja Solmani (2005) leituga. Nemad on oma uurimuses leidnud, et lapsevanemad peavad eneseteenindusoskuste arendamist lapsehoius oluliseks ning 55% lapsevanematest pidas ka lapse õpetamist hoius oluliseks. Kreeka lapsevanemad on lapse õpetamisest tähtsamaks pidanud lapse emotsionaalset heaolu

(Rentzou, 2013). Kraav (2007) on leidnud, et lapsevanemad hindavad kõrgelt lapsele joonistamis- ja lauluoskuse õpetamist. Käesolev uurimus kinnitas varem uuritut.

Ühe lapsevanema kommentaar õppetegevuste vajalikkusele:

„Mitte üle pingutada õppetegevusega, anda lapsele aega uusi teadmisi omandada, aega kohaneda. Arvestada, et tegemist on alla 2-aastase lapsega.

Üks lapsehoidja on arvanud:

„Oluline pole 1-3-aastase lapse spetsiaalne õpetamine, vaid temaga tegelemine. Pean oluliseks, et hoidja mängiks lapsega vastavalt lapse huvidele (raamatute koos vaatamine, rütmisalmide lugemine, laulmine, koos klotsidega mängimine jne.)

Vähesel määral kommenteeriti, mida peaks lapsehoiust lisategevustena tegema.

Ühe lapsehoidja kommentaar:

„Õiget pliiatsihoidu peaks harjutama lugemispesa laua ääres.“

Ühe lapsevanema kommentaar:

„Tähelepanu ja meeldejätmise mängud (memo kaardid ja pusled).“

Neljas hüpotees: *lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud lapsehoidja teadmiste olulisusele on erinevad*, ei leidnud kinnitust. Davis jt (2013) on leidnud, et hoiukeskkonna parendamise eesmärgil on oluline viia läbi lapsehoidjatele arengupsühholoogiaalaseid koolitusi, et parendada nende arusaamu kiindumussuhte olulisusest väikelapse eas. On hea tõdeda, et käesolevas uurimuses osalenud hoidjad ja vanemad hindavad oluliseks lapsehoidja arengupsühholoogiaalastele teadmiste ning kasvatusteooria- ja kasvatusteadustealaste teadmiste olulisust. Kuna lapsehoidja kutsestandard reglementeerib ühe kutsekompetentsina ka erivajadusega lapse hoidmise (Kärner et al., 2016), siis on mõnevõrra üllatav, et eripedagoogikaalaste teadmiste olulisust hindasid lapsehoidjad madalamalt kui lapsevanemad.

Kuigi arendava keskkonna üks komponent on ka lapsehoidjate ja lapsevanemate vaheline hea koostöö, siis ankeedis sellekohaseid küsimusi polnud. Seda meeldivam on asjaolu, et leidis paar vastajat, kes märkisid selle vajalikkuse ära ankeedi lõpus avatud küsimuse all.

Ühe lapsehoidja kommentaar:

„Kindlasti peaks kodu meiega koostööd tegema.“

Ühe lapsevanema kommentaar:

„Minu arvates on eespool kõik olulised asjad kirja pandud. Lisan siia, et kõik see peaks käima koostöös vanematega ehk siis tagasiside kasvatajalt vanemale, siis lapsevanem teab, mida tema laps teeb ja kuidas last rohkem ka kodus suunata.“

Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus

Käesoleva töö piiranguks on väike valim, mistõttu ei saa lugeda erinevuste kohta saadud tulemusi usaldatavaks. Väikese vastajate arvu tõttu oli küll vastuseid, milles lapsehoidjatel ja lapsevanematel näis olevat oma eelistusi, kuid statistiliselt need kinnitust ei leidnud. Arvatavasti oleks suurema arvu vastajate puhul osa erinevustest olnud usaldatavad. Kuigi uurimistöö autor koostöös juhendajaga püüdis küsimusi vormistada võimalikult lihtsalt ja arusaadavalt, et vastused näitaksid tegelikke hinnanguid, siis enne uurimuse läbiviimist ankeeti ei katsetatud ja seetõttu ei saa olla päris kindel, et kõik vastajad küsimusi adekvaatselt mõistsid.

Piiranguna saab käsitleda ka asjaolu, et ehkki küsimustiku lõpus paluti vastajail oma teemakohastest arvamustest kirjutada, puudus ankeedis avatud küsimus iga küsimustebloki lõpus. Seetõttu puudus vastajatel võimalus iga küsimuse järel avaldada arvamust konkreetse küsimuse kohta.

Käesoleva töö praktiline väärtus seisneb tulemuses, et lapsehoidjad ja lapsevanemad näevad arendavat keskkonda lapsehoiuis küllaltki sarnasena. Kuigi püstitatud hüpoteesid ei leidnud kinnitust, on uurimus lapsehoidjatele abiks oma arusaamade täpsustamisel ning lapsevanematega koostöö tegemisel. Edaspidised uurimused võiksid välja selgitada tegelikku olukorda Eesti lapsehoidudes. Tulemused, milles esines statistiliselt oluline erinevus, võiksid olla aluseks järgnevate uurimuste planeerimisel.

Tänuõnad

Töö autor tänab kõiki lapsehoidjaid ja lapsevanemaid, kes aitasid töö valmimisele kaasa, leides aega küsimustikule vastata. Suur aitäh minu juhendajale Inger Kraavile, kelle kannatlikkus soovitude ja nõuannete jagamisel oli imetlusväärne. Tänuõnad kuuluvad ka Karmen Kalgile, kes oli abiks nõuannetega andmeanalüüsi teostamisel, samuti Triinule resümee tõlkimise eest. Eriline tänu kuulub minu pereliikmetele, kelle mõistev ja toetav suhtumine ning kaasaelamine võimaldas mul seda tööd teha.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Töö autori allkiri:

Kuupäev: 16.05.2017

Kasutatud kirjandus

- Abner, K. S., Gordon, R. A., Kaestner, R., & Korenman, S. (2013). Does Child-Care Quality Mediate Associations Between Type of Care and Development? *Journal of Marriage and Family*, 75, 1203-1217.
- Alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistiku peamised põhimõtted* (2014). Külastatud aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/euroopa_komisjoni_alushariduse_ja_lapsehoiu_kvaliteediraamistik.pdf
- Aras, S. (2016). Free play in early childhood education: a phenomenological study. *Early Child Development and Care*, 186(7), 1173–1184.
- Becker-Stoll, F., Fremmer-Bombik, E., Wartner, U., Zimmermann, P., & Grossmann, K. E. (2008). Is attachment at ages 1, 6 and 16 related to autonomy and relatedness behavior of adolescents in interaction towards their mothers? *International Journal of Behavioral Development*, 32(5), 372–380.
- Berris, R., & Miller, E. (2011). How design of the physical environment impacts on early learning: Educators' and parents' perspectives. *Australasian Journal of Early Childhood*, 36(4), 102-110.
- Bigras, N., Bouchard, C., Cantin, G., Brunson, L., Coutu, S., Lemay, L., Tremblay, M., Japel, C., & Charro, A. (2010). A Comparative Study of Structural and Process Quality in Center-Based and Family-Based Child Care Services. *Child Youth Care Forum*, 39, 129-150.
- Blumberg, F. C; Bierwirth, K. P., & Schwartz, A. J. (2008). Does Cartoon Violence Beget Aggressive Behavior in Real Life? An Opposing View. *Early Childhood Educ Journal*, 36, 101–104.
- Burchinal, M., Howes, C., Pianta, R., Bryant, D., Early, D., Richard Clifford, R., & Barbarin, O. (2008). Predicting Child Outcomes at the End of Kindergarten from the Quality of Pre-Kindergarten Teacher–Child Interactions and Instruction. *Applied Developmental Science*, 12(3), 140–153.
- Butterworth, G., & Harris, M. (2002). *Arengupsühholoogia alused*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Cantin, G., Plante, I., Coutu, S., Brunson, L. (2012). Parent–Caregiver Relationships Among Beginning Caregivers in Canada: A Quantitative Study. *Early Childhood Educ Journal*, 40, 265-274.

- Ceglowski, D. (2004). How Stake Holder Groups Define Quality in Child Care. *Early Childhood Education Journal*, 32(2), 101-111.
- Côté, S. M., Japel, C., Séguin, J. R., Mongeau, C., Xu, Q., & Tremblay, R. E. (2013). Child Care Quality and Cognitive Development: Trajectories Leading to Better Preacademic Skills. *Child Development*, 84(2), 752–766.
- Davis, E., Corr, L., Ummer-Christian, R., Gilson, K.M., Waters, E. Mihalopoulos, C., Marshall, B., Cook, K., Herrman, H., Mackinnon, A., Harrison, L., & Sims, M. (2013) Family day care educators' knowledge, confidence and skills in promoting children's social and emotional wellbeing: Baseline data from Thrive. *Australasian Journal of Early Childhood*, 39(3), 66-75.
- Denham, S., Bassett, H., & Zinsser, K. (2012). Early Childhood Teachers as Socializers of Young Children's Emotional Competence. *Early Childhood Educ Journal* 40, lk 137–143
- Doktoroff, S. (2001). Adapting the Physical Environment to Meet the Needs of All Young Children for Play. *Early Childhood Education Journal*, 29(2), 105-109.
- Domínguez, X., Vitiello, V. E., Maier, M. F., & Greenfield, D. B. (2010). A longitudinal examination of young children's learning behavior: Child-level and classroom-level predictors of change throughout the preschool year. *School Psychology Review*, 39, 29-47.
- Drugli, M. B., & Undheim, A. M. (2012). Partnership between Parents and Caregivers of Young Children in Full-time Daycare. *Child Care in Practice*, 18(1), 51-65.
- Ebbeck, M., Phoon, D. M. Y., Tan-Chong, E. C. K., Tan, M. A. B., Goh, M. L. M. (2015). A Research Study on Secure Attachment Using the Primary Caregiving Approach. *Early Childhood Educ J* 43, 233–240.
- Erelt, T., Kadakas, M., Kala-Arvisto, U., Kraav, I., Maanso, V., Puksrand, H., Tamm, E., & Unt, I. (2014). *Hariduse ja kasvatuse sõnaraamat*. Tallinn: AS Pakett trükikoda.
- Freeman, R. G., & Shernavaz, V. (2007). The Pedagogical Experiences and Practices of Family Child Care Providers. *Early Childhood Education Journal* 35(3), 269-276.
- Gunnar, M.R., Kryzer, E., Philips, D.A., & Van Ryzin, M. J. (2010). The Rise in Cortisol in Family Day Care: Associations With Aspects of Care Quality, Child Behavior, and Child Sex. *Child Development*, 81(3), 851–869.
- Gehris, J. S., Goose, R.A., & Whitaker, R. A. (2014). Teachers' perceptions about children's movement and learning in early childhood education programmes. *Child, care, health and development*, 41(1), 122-131.

- Gayle-Evans, G. (2004). It Is Never Too Soon: A Study of Kindergarten Teachers' Implementation of Multicultural Education in Florida's Classrooms. *Professional educator*, 26(2), 1-15.
- Hartas, D. (2012). Children's social behaviour, language and literacy in early years. *Oxford Review of Education*, 38(3), 357-376.
- Hujala, E. (2004). *Uuenev alusharidus*. Tallinn: Ilo Kirjastus.
- Huston, A. C., Bobbitt, K. C., & Bentley, A. (2015). Time Spent in Child Care: How and Why Does It Affect Social Development? *Developmental Psychology*, 51(5), 621-634.
- Hännikäinen, M., (2015). The teacher's lap – a site of emotional well-being for the younger children in day-care groups. *Early Child Development and Care*, 185(5), 752-765.
- Ihmeideh, F.M., & Al-Qaryouti, I.A. (2016). Exploring kindergarten teachers' views and roles regarding children's outdoor play environments in Oman. *Early Years*, 36(1), 81-96.
- Keltikangas-Järvinen, L. (2013). *Väikelapse sotsiaalsus*. Tallinn: Koolibri Kirjastus.
- Kikas, E. (2008). Õppimise erinevad viisid. Õppimise protsess. Teadmiste areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 104-119). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Koolieelse lasteasutuse seadus (1999). *Riigi Teataja I 30.12.2015*, 22. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/114032011006>
- Kraav, I. (2007). *Perepäevahoid lapsehoiu vormina: lapse areng koolieelses eas ja lapsehoiu erinevad vormid*. S-L. Läänesaar (Toim). Tartu: Perekasvatuse Instituut.
- Kraav, I. (2017). Lapse tegevused. S-L. Kraav (Toim), *Lapsehoidja käsiraamat* (lk 127-156). Tallinn: Kirjastus Koolibri.
- Krull, E. (2000). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Kungla, M. (2014). *Lapse oluliste iseloomujoonte arendamine lasteaias ja koolieelse rühma kasvukeskkonna olulised aspektid lapsevanemate ja õpetajate hinnangute alusel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Kõiv, K. (1994). *Downi tõvega väikelaste kommunikatsioonikeskkonna parandamine*. Magistritöö. Tartu Ülikool: Pedagoogikakeskus.
- Kärner, T., Miilen, G., Paadimeister, E., Peterson, T., Piiskop, K., Rannastu, K., Rooso, G., Rull, V., Soosalu, L. (Koost). (2016). *Kutsestandard. Lapsehoidja, tase 5*. Külastatud aadressil <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10627800/pdf/lapsehoidja-tase-5.2.et.pdf>

- Lanigan, J. D. (2011). Family child care providers' perspective regarding effective professional development and their role in the child care system: A qualitative study. *Early Childhood Education Journal*, 38(6), 399–409.
- Lapsehoiuteenuse kirjeldus* (s.a). külastatud aadressil <https://www.tartu.ee/et/tartu-linna-lapsehoiud#lapsehoiuteenuse-kirjeldus>.
- Luug, M. (2011). *Lapsehoiuteenuse kvaliteedinäitajate määratlemine Tartu linnas, võrdluses kvaliteedihindmise skaala FDCRS (Family Day Care Rating Scala) ning Soome ja Saksamaa lapsehoiuteenuse kvaliteedihindamise süsteemiga*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Lütkenhaus, P., Grosmann, K. E., & Grosmann, K. (1985). Infant-Mother Attachment at Twelve Months and Style of Interaction with a Stranger at the Age of Three Years. *Child Development* 56, 1538-1542.
- Mashburn, A. (2008). Quality of Social and Physical Environments in Preschools and Children's Development of Academic, Language, and Literacy Skills. *Applied Developmental Science*, 12(3), 113-127.
- Mashburn, A. J., Pianta, R. C., Hamre, B. K., Downer, J. T., Barbarin, O. A., Bryant, D., Burchinal, M., & Early, D. M. (2008). Measures of classroom quality in prekindergarten and children's development of academic, language, and social skills. *Child Development*, 79, 732-749.
- Metusala, M. (2013). *Eesti lapsevanemate rahulolu ja rahulolematus perepäevahoiuga ja selle põhjuste võrdlus Soomega*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Mualem, O., & Klein, P. (2013). The communicative characteristics of musical interactions compared with play interactions between mothers and their one-year-old infants. *Early Child Development & Care*, 183(7), 899-915.
- Niikko, A., & Havu-Nuutinen, S. (2009). In Search of Quality in Finnish Pre-School Education. *Scandinavian Journal of Educational Research* 53(5), 431-445.
- Nugin, K. (2007). *3-6aastaste laste intellektuaalne areng erinevates kasvukeskkondades WPPSI-R testi alusel*. Tallinna Ülikooli kirjastus.
- Nugin, K. (2005). Kodu kui kasvukeskkond. L. Kivi (Toim.), *Laps ja lasteaed* (lk 117-121). Tartu: AS Atlex.
- O'Hara, M. (2010). Positive Highlights on Quality Daycare for Children: A North West of Ireland Study, *Child Care in Practice* 16(4), 359-375.
- Peegel, L., & Solman, K. (2005). *Lapsehoiuteenuse organiseeritus Eestis ja teistes Euroopa riikides, lapsevanemate ootused alternatiivsete lapsehoiuvõimaluste ning lapsehoidjate*

suhtes. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil

<http://raulpage.org/koolitus/lapsehoiu.pdf>

- Phillips, B.M., & Morse, E. (2011). Family Child Care Learning Environments: Caregiver Knowledge and Practices Related to Early Literacy and Mathematics. *Early Childhood Educ Journal* 39, 213–222.
- Pianta, R. C., & Stuhlman, M. W. (2004). Teacher-Child Relationships and Children's Success in the First Years of School. *School Psychology Review*, 33(3), lk 444-458.
- Pramling Samuelsson, I., & Sheridan, S. (2004). Recent issues in the swedish preschool. *International Journal of Early Childhood*, 36(1), 7-22.
- Pullerits, M. (2005). Laps ja muusika. L. Kivi (Toim.), *Laps ja lasteaed* (lk 213-226). Tartu: AS Atlex.
- Rentzou, K., & Sakellariou, M. (2011). The Quality of Early Childhood Educators: Children's Interaction in Greek Child Care Centers. *Early Childhood Education Journal* 38, 367–376.
- Rentzou, K. (2013). Exploring parental preferences: care or education: what do Greek parents aspire from day care centres? *Early Child Development and Care* 183(12), 1906-1923.
- Saarits, Ü. (2005). Sotsiaalne areng ja kasvatus. L. Kivi (Toim.), *Laps ja lasteaed* (lk 67-71). Tartu: AS Atlex.
- Saarits, Ü. (2008). Eneseteenindus ja enesekohaste oskuste areng. E. Kivi (Toim.), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 79-91). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Serpell, N., & Mashburn, A. J. (2012). Family–School Connectedness and Children's Early Social Development. *Social Development* 21(1), 21-46.
- Sheridan, S., (2007). Dimensions of pedagogical quality in Preschool. *International Journal of Early Years Education* 15(2), 197–217.
- Sheridan, S. (2009). Discerning Pedagogical Quality in Preschool. *Scandinavian Journal of Educational Research* 53(3), 245–261.
- Shpancer, N, Dunlap, B, Melick, K, Coxe, K, Kuntzman, D, Sayre, P, Toto, K, & Spivey, A. (2008). Educators or Babysitters? Daycare Caregivers Reflect on their Profession. *Child Care in Practice*, 14(4), 401-412.
- Silberg, J. (2003). *Arendavaid mängu imikutele ja maimikutele*. Tallinn: Koolibri Kirjastus.
- Smith, P. K., Cowie, H., & Blades, M. (2008). *Laste arengu mõistmine*. Tallinn: Tallinna Ülikool.

- Smith, J. T., Swaminathan, S., & Liu, X. (2016). The relationship of teacher–child play interactions to mathematics learning in preschool. *Early Child Development and Care*, 186(5), 716–733.
- Sotsiaalhoolekande seadus (2015). *Riigi Teataja I 30.12.2015*, 5. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122015005>
- Zimmermann, P., Maier, M. A., Winter, M., & Grossmann, K. E. (2001). Attachment and adolescents' emotion regulation during a joint problem-solving task with a friend. *International Journal of Behavioral Development* 25(4), 331-343.
- Thomason, A. C., & La Paro, K. M. (2013). Teachers' Commitment to the Field and Teacher–Child Interactions in Center-Based Child Care for Toddlers and Three-Year-Olds. *Early Childhood Educ Journal* 41(3), 227–234.
- Tropp, K., & Saat, H. (2008). Sotsiaalsete oskuste areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 53-78). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Veríssimo, M., Santos, A. J., Fernandes, C., Shin, N., & Vaughn, B. E. (2014). Associations Between Attachment Security and Social Competence in Preschool Children. *Merrill-Palmer Quarterly*, 60(1), lk 80–99.
- Veisson, M. (1998). Perekond imiku ja väikelapse intellekti kujundava kasvukeskkonna loojana. I. Kraav (Toim.), *Perekasvatus ja selle teostamise võimalused tänapäeva Eestis* (lk 79-86). Tartu.
- Vikat, M. (1998). Laulame koos lapsega. I. Kraav (Toim.), *Perekasvatus ja selle teostamise võimalused tänapäeva Eestis* (lk 87-90). Tartu.
- Villeneuve, M., Chatenoud, C., Hutchinson, N. L., Minnes, P., Perry, A., Dionne, C., Frankel, E. B., Isaacs, B., Loh, A., Versnel, J., & Weiss, J. (2013). The Experience of Parents as Their Children with Developmental Disabilities Transition from Early Intervention to Kindergarten. *Canadian Journal of Education* 36(1), 4-43.
- Võgotski, L. (2016). *Laste loovus ja kujutlusvõime. Mäng ja selle osa lapse psüühilises arengus*. Tallinna Ülikooli Kirjastus.
- Wasik, B. (2008). When Fewer Is More: Small Groups in Early Childhood Classrooms. *Early Childhood Educ Journal* 35, 515–521.
- Watamura, S.E., Donzella, B., Alwin, J., & Gunnar, M.R. (2010). Morning-to-Afternoon Increases in Cortisol Concentrations for Infants and Toddlers at Child Care: Age Differences and Behavioral Correlates. *Child Development*, 74(4), 1006–1020.
- Õun, T. (2005). Koolieelse lasteasutuse kvaliteedi hindamine. L. Kivi (Toim.), *Laps ja lasteaed* (lk 128-153). Tartu: AS Atlex.

Õun, T. (2001). Milline on hea lasteaed? M. Veisson (Toim), *Väikelaps ja tema kasvukeskkond II* (lk 142-154). Tallinn: TPÜ Kirjastus.

Lisad

Lisa 1. Ankeet lapsehoidjatele.

Lugupeetud lapsehoidjad!

Kutsestandard näeb ette, et lapsehoidja on kohustatud tagama lapsele turvalise ja arendava kasvukeskkonna, toetama lapse arengut lähtudes lapse vajadustest ja individuaalsusest.

Käesolev küsimustik aitab läbi viia uurimistööd, mille eesmärgiks on välja selgitada lapsevanemate ja lapsehoidjate arvamused arendava kasvukeskkonna kohta.

Palun vastake alljärgnevatele küsimustele. Küsimustik on anonüümne ja saadud tulemusi kasutatakse üldistatult, seostamata vastuseid Teie isikuga.

Käesoleva uurimistöö läbiviijaks on Tartu Ülikooli haridusteaduskonna üliõpilane Janika Lang. Küsimuste korral võib kirjutada janika.lang@gmail.com.

Küsimustikke ootan tagasi 8. aprilliks.

1. Teie vanus....aastat.
2. Teie haridus. Sobivale vastusevariandile tõmmake ring ümber.
 - a) põhiharidus; b) keskharidus; c) kesk-eriharidus; d) kutseharidus; e) kõrgharidus
3. Teie tööstaaž lapsehoidjana:
4. Laste arv rühmas, kus töötate:
5. Laste vanus rühmas, kus töötate:
6. Täiskasvanute arv rühmas, kus töötate:
7. Missugust varianti eelistate hoiurühmana? (Sobivale vastusevariandile tõmmake ring ümber.)
 - Ühevanuste laste rühm
 - Erivanuste laste rühm
8. Millist laste arvu peate sobivaks 1-3aastaste laste rühmas? (Tehke X teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enam-vähem	Hea	Väga hea
1-2 last					
2-3 last					
3-5 last					
5-6 last					
10-15 last					
Üle 15 lapse					

9. Kuidas hindate alljärgnevaid lapsehoiukorraldusi? (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enamvähem	Hea	Väga hea
Kuni 5 lapse kohta on üks kindel hoidja (perepäevahoid)					
15 lapse jaoks on 3 vahelduvat hoidjat (rühmahoid)					

10. Hinnake, kui oluliseks peate järgmisi lapsehoidja teadmisi. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	<i>Ei ole oluline</i>	Pigem ei ole oluline	Ei oska öelda	Oluline	Väga oluline
Teadmised pedagoogikast (kavatusteadustest ja kasvatusteooriatest)					
Teadmised arengupsühholoogiast					
Teadmised eripedagoogikast					

11. Kui sobivaks peate lapse hoiunädala pikkust? (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse).

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enamvähem	Hea	Väga hea
1 päev nädalas					
2 päeva nädalas					
3 päeva nädalas					
4 päeva nädalas					
5 päeva nädalas					

12. Kui sobivaks peate lapse hoiupäeva pikkust? (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enamvähem	Hea	Väga hea
3-4 tundi päevas					
4-5 tundi päevas					
5-6 tundi päevas					
6-7 tundi päevas					
Rohkem kui 7 tundi päevas					

13. Kui suure osa hoiupäevast peaks moodustama 1-3aastaste laste... (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	0,5-1 tundi	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	Rohkem kui 4 tundi
Omaalgatuslik mäng					
Kasvataja poolt suunatud ja juhitud mäng					
Söömine					
Magamine					
Õuesolek					
Muud toimingud (potitoimingud, riidesse panemine)					

14. Kuivõrd sobivaks peate tabelis toodud võimalusi mänguasjade paigutuseks rühmaruumis? (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enam-vähem	Hea	Väga hea
Kõik mänguasjad on vabalt kättesaadavad.					
Osad mänguasjad on paigutatud kappidesse ja kõrgematele riiulitele, sest muidu lapsed lõhuvad neid.					
Kasvataja jagab lastele mänguasju vastavalt oma plaanile.					
Kasvataja vahetab mänguasju vastavalt oma plaanile.					
Raamatute vaatamiseks on „lugemispesa“.					
Nukunõud on paigutatud nukukööki.					
Poemänguks sobivad esemed on paigutatud poemängunurka.					
Autod ja muud sõidukid on paigutatud autonurka.					
Ehitusklotsidega mängimiseks on oma nurk.					
Rühmaruumis võimaldatakse mängida liivamänge.					
Rühmaruumis võimaldatakse mängida veega.					
Aksessuaarid ja kostüümid rollimängude mängimiseks on lastele vabalt kättesaadavad.					

15. Hinnake, kui oluliseks peate järgmiste õppetegevuste läbiviimist lapsehoius 1-3aastaste lastega. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse)

	Ei ole oluline	Pigem ei ole oluline	Ei oska öelda	Oluline	Väga oluline
Matemaatika (loendamine, rühmitamine)					
Salmide õpetamine					
Joonistamine ja meisterdamine					
Laulu- ja ringmängude õpetamine					
Organiseeritud liikumismängude õpetamine					

16. Hinnake, kui sagedasti peaks lapsed lapsehoius tegelema järgmiste ruumisestest tegevustega. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte kunagi	2 X nädalas	3 X nädalas	4 x nädalas	Iga päev
Televiisori vaatamine					
Video vaatamine					
Vabalt jooksmine					
Ronimine ja turnimine					
Vabalt mängimine					

17. Hinnake, kui sagedasti peaks lapsed lapsehoius tegelema järgmiste ruumivälisest tegevustega (õuetegevustega). (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte kunagi	2 x nädalas	3 x nädalas	4 x nädalas	Iga päev
Vabalt mängimine					
Organiseeritud liikumismängude mängimine					
Jalutamine					
Vabalt jooksmine					
Ronimine ja turnimine					

18. Hinnake, kui oluliseks peate järgmiste sotsiaalsete oskuste õpetamist lapsehoius. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Ei ole oluline	Pigem ei ole oluline	Ei oska öelda	Oluline	Väga oluline
Laste omavaheline koosmänguoskus					
Oma negatiivsete tunnetega toimetulemine					
Oma järjekorra ootamine					
Leppimisoskus					
Mänguasjade jagamine					
Viisakas käitumine					

19. Hinnake, kui oluliseks peate järgmiste enesekohaste oskuste arendamist lapsehoius. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Ei ole oluline	Pigem ei ole oluline	Ei oska öelda	Oluline	Väga oluline
Mänguasjade koristamine					
Õige lusika- ja kahvlihood					
Iseseisvalt ja puhtalt söömine					
Tassist joomine					
Käte pesemine					
Iseseisvalt riidesse panemine					
Iseseisvalt potil käimine					

Võimalik, et on veel olulisi asju, mida Teie arvates lapse arendamiseks lapsehoius tingimata tegema või arvestama peaks. Palun kirjutage, mida peaks veel tegema?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Täna vastamast!

Lisa 2. Ankeet lapsevanematele.

Lugupeetud lapsevanemad!

Iga lapsevanem on huvitatud oma lapse arengust ja soovib, et kasvukeskkond mõjuks arendavalt. Käesolev küsimustik aitab läbi viia uurimistööd, mille eesmärgiks on välja selgitada lapsevanemate ja lapsehoidjate arvamused arendava kasvukeskkonna kohta. Palun vastake alljärgnevale küsimustele. Küsimustik on anonüümne ja saadud tulemusi kasutatakse üldistatult, seostamata vastuseid Teie isikuga. Käesoleva uurimistöö läbiviijaks on Tartu Ülikooli haridusteaduskonna üliõpilane Janika lang. Küsimuste korral võib kirjutada janika.lang@gmail.com.

Küsimustikke ootan tagasi 8.aprilliks.

1. Teie vanus....aastat.
2. Teie haridus. Sobivale vastusevariandile tõmmake ring ümber.
 - a. põhiharidus; b) keskhaidus; c) kesk-eriharidus; d) kutseharidus; e) kõrgharidus
3. Teie lapsehoiuse käiva lapse vanus aastat.
4. Lapse sugu: T/P
5. Teie sugu: M/N
- 6. Missugust varianti eelistate hoiurühmana? (Sobivale vastusevariandile tõmmake ring ümber.)**
 - Ühevanuste laste rühm
 - Erivanuste laste rühm
- 7. Millist laste arvu peate sobivaks 1-3aastaste laste rühmas? (Tehke X teile sobivasse lahtrisse.)**

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enam-vähem	Hea	Väga hea
1-2 last					
2-3 last					
3-5 last					
5-6 last					
10-15 last					
Üle 15 lapse					

- 8. Kuidas hindate alljärgnevat lapsehoiukorraldusi? (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)**

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enam-vähem	Hea	Väga hea
Kuni 5 lapse kohta on üks kindel hoidja (perepäevahoid)					
15 lapse jaoks on 3 vahelduvat hoidjat (rühmahoid)					

9. Hinnake, kui oluliseks peate järgmisi lapsehoidja teadmisi. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	<i>Ei ole oluline</i>	Pigem ei ole oluline	Ei oska öelda	Oluline	Väga oluline
Teadmised pedagoogikast (kavatusteadustest ja kasvatusteooriatest)					
Teadmised arengupsühholoogiast					
Teadmised eripedagoogikast					

10. Kui sobivaks peate lapse hoiunädala pikkust? (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse).

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enam-vähem	Hea	Väga hea
1 päev nädalas					
2 päeva nädalas					
3 päeva nädalas					
4 päeva nädalas					
5 päeva nädalas					

11. Kui sobivaks peate lapse hoiupäeva pikkust? (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enam-vähem	Hea	Väga hea
3-4 tundi päevas					
4-5 tundi päevas					
5-6 tundi päevas					
6-7 tundi päevas					
Rohkem kui 7 tundi päevas					

12. Kui suure osa hoiupäevast peaks moodustama 1-3aastaste laste... (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	0,5-1 tundi	1-2 tundi	2-3 tundi	3-4 tundi	Rohkem kui 4 tundi
Omaalgatuslik mäng					
Kasvataja poolt suunatud ja juhitud mäng					
Söömine					
Magamine					
Õuesolek					
Muud toimingud (potitoimingud, riidesse panemine)					

13. Kuivõrd sobivaks peate tabelis toodud võimalusi mänguasjade paigutuseks rühmaruumis? (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte mingil juhul	Ebasobiv	Enam-vähem	Hea	Väga hea
Kõik mänguasjad on vabalt kättesaadavad.					
Osad mänguasjad on paigutatud kappidesse ja kõrgematele riiulitele, sest muidu lapsed lõhuvad neid.					
Kasvataja jagab lastele mänguasju vastavalt oma plaanile.					
Kasvataja vahetab mänguasju vastavalt oma plaanile.					
Raamatute vaatamiseks on „lugemispesa“.					
Nukunõud on paigutatud nukukööki.					
Poemänguks sobivad esemed on paigutatud poemängunurka.					
Autod ja muud sõidukid on paigutatud autonurka.					
Ehitusklotsidega mängimiseks on oma nurk.					
Rühmaruumis võimaldatakse mängida liivamänge.					
Rühmaruumis võimaldatakse mängida veega.					
Aksessuaarid ja kostüümid rollimängude mängimiseks on lastele vabalt kättesaadavad.					

14. Hinnake, kui oluliseks peate järgmiste õppetegevuste läbiviimist lapsehoius 1-3aastaste lastega. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse)

	Ei ole oluline	Pigem ei ole oluline	Ei oska öelda	Oluline	Väga oluline
Matemaatika (loendamine, rühmitamine)					
Salmide õpetamine					
Joonistamine ja meisterdamine					
Laulu- ja ringmängude õpetamine					
Organiseeritud liikumismängude õpetamine					

15. Hinnake, kui sagedasti peaks lapsed lapsehoius tegelema järgmiste ruumisestest tegevustega. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Mitte kunagi	2 X nädalas	3 X nädalas	4 x nädalas	Iga päev
Televiisori vaatamine					
Videosid vaatamine					
Vabalt jooksmine					
Ronimine ja turnimine					
Vabalt mängimine					

16. Hinnake, kui sagedasti peaks lapsed lapsehoius tegelema järgmiste ruumiväliste tegevustega (õuetegevustega). (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse).

	Mitte kunagi	2 x nädalas	3 x nädalas	4 x nädalas	Iga päev
Vabalt mängimine					
Organiseeritud liikumismängude mängimine					
Jalutamine					
Vabalt jooksmine					
Ronimine ja turnimine					

17. Hinnake, kui oluliseks peate järgmiste sotsiaalsete oskuste õpetamist lapsehoius. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Ei ole oluline	Pigem ei ole oluline	Ei oska öelda	Oluline	Väga oluline
Laste omavaheline koosmänguoskus					
Oma negatiivsete tunnetega toimetulemine					
Oma järjekorra ootamine					
Leppimisoskus					
Mänguasjade jagamine					
Viisakas käitumine					

18. Hinnake, kui oluliseks peate järgmiste enesekohaste oskuste arendamist lapsehoius. (Tehke X Teile sobivasse lahtrisse.)

	Ei ole oluline	Pigem ei ole oluline	Ei oska öelda	Oluline	Väga oluline
Mänguasjade koristamine					
Õige lusika- ja kahvlihood					
Iseseisvalt ja puhtalt söömine					
Tassist joomine					
Käte pesemine					
Iseseisvalt riidesse panemine					
Iseseisvalt potil käimine					

Võimalik, et on veel olulisi asju, mida Teie arvates lapse arendamiseks lapsehoius tingimata tegema või arvestama peaks. Palun kirjutage, mida peaks veel tegema?

.....

.....

.....

.....

.....

Täna vastamast!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Janika Lang, (sünnikuupäev: 25.11.1969)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud lapsehoiule kui arendavale keskkonnale“,

mille juhendaja on Inger Kraav,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 16.05.2017